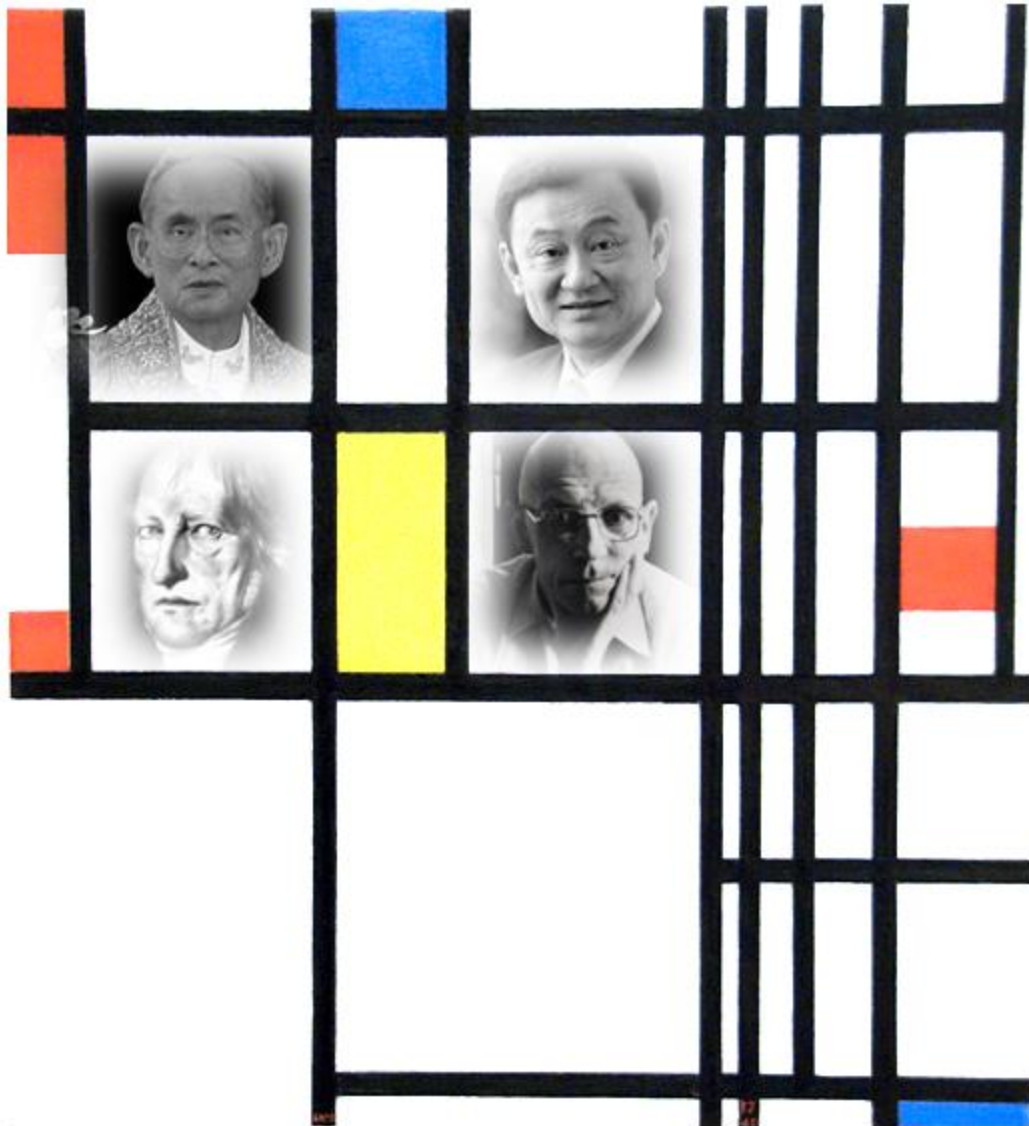

Falende democratie?

Universalistische en particularistische perspectieven op de Thaise cycli van politieke crises (1932-2014)

Marijke Groeneveld

Studentnummer 3555550

MA-Scriptie Internationale Betrekkingen in Historisch Perspectief

Universiteit Utrecht 2015

Onder begeleiding van dr. Remco Raben

Tweede lezer: prof. dr. Beatrice de Graaf

Inhoudsopgave.

INLEIDING.....	3
HOOFDSTUK 1: Theoretisch kader	
1.1. INLEIDING.....	7
1.2. <i>The Aristotelian trap</i>	8
1.3. Klassieke moderniseringstheorieën.....	9
1.4. <i>Violence and social orders</i>	11
1.5. De cultuur-historische benadering.....	14
1.6. CONCLUSIE.....	18
HOOFDSTUK 2: Thailand: een democratisch experiment (1932-2014)?	
2.1. INLEIDING.....	20
2.2. Jaren dertig: afschaffing van de absolute monarchie.....	20
2.3. Jaren vijftig: militaire en koninklijke alliantie.....	22
2.4. Jaren zeventig: van volksopstand tot <i>money politics</i>	23
2.5. Jaren negentig tot 2014: van ‘people’s constitution’ tot staatsgrepen.....	26
2.6. Van elitestrijd tot opvolgingsstrijd.....	29
2.7. CONCLUSIE.....	30
HOOFDSTUK 3: Thailand en de universalistische methode	
3.1. INLEIDING.....	32
3.2. <i>Violence and social orders</i> : een analyse van de Thaise crises.....	32
3.3. <i>Violence and social orders</i> : kritische kanttekeningen.....	35
3.4. CONCLUSIE.....	38
HOOFDSTUK 4: Thailand en de particularistische methode	
4.1. INLEIDING.....	40
4.2. De culturele constitutie.....	40
4.3. Siam de natiestaat.....	41
4.4. Legitimering van macht.....	42
4.5. Identiteitscrisis.....	45
4.6. De macht van de monarchie.....	48
4.7. CONCLUSIE.....	50
CONCLUSIE.....	52
BIBLIOGRAFIE.....	56

Inleiding.

In mei 2014 worden overal in de Thaise hoofdstad Bangkok pleinen en parken omgetoverd tot gezellige, drukbezochte weekendmarkten waar gratis hapjes en drankjes worden geserveerd. Elders in de stad bouwen Thaise soldaten stallen met hooi waar kinderen pony's kunnen aaien. Er worden gratis massages en medische keuringen aangeboden. Wie om een knipbeurt verlegen zit wordt ook op zijn wenken bediend. *Selfies* met soldaten wordt een ware hype. Op Twitter wordt de *hashtag* 'Show me a hot soldier' trending topic. Als klap op de vuurpijl brengt de hoogste militaire leider, generaal Prayuth Chan-ocha, een zoet en ogenschijnlijk aandoenlijk liedje over vrede ten gehore, genaamd 'Breng het geluk terug in Thailand.' Zijn zelfgeschreven nummer wordt een hit op YouTube.¹

Een nietsvermoedende toerist zou bijna niet geloven dat in de voorgaande week, op 22 mei 2014, een staatsgreep heeft plaatsgevonden waarmee de democratisch verkozen regering is afgezet. De gecreëerde gezelligheid is onderdeel van een charmeoffensief van het leger. De theatrale gelukscampagne kan rekenen op schertsende optekeningen van westerse journalisten en wetenschappers. Politicoloog Duncan McCargo noemt de staatsgreep een parodie, een 'Monty Python-coup'.² 'De Thaise militairen denken echt dat ze mensen kunnen herprogrammeren, dat ze hen ervan kunnen overtuigen dat de staatsgreep goed voor hen is en dat het leger hun beste vriend is', aldus McCargo.³ De kritiek wordt door de militaire junta, die zichzelf voor de gelegenheid heeft omgedoopt tot *National Council for Peace and Order*, afgedaan met een door Thaise politieke elites standaard gehanteerd argument: buitenlanders zijn niet in staat de unieke Thaise tradities en het culturele politieke systeem te begrijpen. Niet geheel toevallig maakt het regime zich daarmee immuun voor iedere vorm van kritiek. De militaire junta heeft het volk juist beschermd en verwijst naar analisten die voorspellen dat Thailand op zowel de korte als lange termijn stabiel zal worden.⁴

Staatsgrepen zijn in Thailand sinds de afschaffing van de absolute monarchie in 1932 eerder regel dan uitzondering. De teller staat inmiddels op twaalf succesvolle en tientallen mislukte. Onderzoekers worstelen al decennia met het verklaren van de complexe Thaise politieke orde. Volgens politicologen Pasuk en Baker is de Thaise politiek 'chaotic, arcane, esoteric' en soms zelfs 'beyond comprehension.' De Thaise politicoloog Chai-Anan Samudavanija kiest voor 'institutionalised anarchy' als typering van het Thaise systeem. Politicoloog William H. Overholt concludeert zelfs: 'Any attempt to characterise the Thai system represents a still photograph of a moving target.'⁵

Er is echter ook overeenstemming. Zo zijn allen zijn het er over eens dat Thailand incompleet wordt neergezet en slecht wordt begrepen.⁶ Deze scriptie levert een bijdrage aan het verklaren van de diepgaande polarisatie in de Thaise samenleving en het traditionele Thaise politieke systeem door een

---

¹ The Guardian, 'Thailand to bring happiness to the people', <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/04/thailand-to-bring-happiness-to-the-people>

² Iris Ludeker, 'Thailand is echt, heus gelukkig', *het Parool* – 12 juli 2014.

³ Ludeker, 'Thailand is echt, heus gelukkig'

⁴ The Economist, 'Thailand's economy', <http://www.economist.com/blogs/banyan/2014/10/thailands-economy>

⁵ W.H. Overholt, 'Thailand's Financial and Political Systems: Crisis and Rejuvenation', *Asian Survey* 39:6 (1999) 1027.

⁶ K. Hewison, *Political change in Thailand. Democracy and Participation* (Londen en New York 1997) 58-59.

antwoord te formuleren op de vraag: *waarom wordt de recente geschiedenis van de Thaise politiek gekenmerkt door een cyclisch patroon van crises en hoe kan dit met behulp van universalistische en particularistische methoden verklaard worden?* In de volgende alinea's wordt deze onderzoeksvraag nader toegelicht.

Een aantal politieke wetenschappers is er stellig van overtuigd dat Thailand in een problematische transitie naar democratie (vast)zit. Analisten constateerden eerder immers dat Thailand van 1992 tot 2006 een periode van democratisering doormaakte. Westerse commentatoren beschouwden het koninkrijk destijds zelfs als de democratische belofte van Zuidoost-Azië.⁷ Alle gevestigde moderniseringstheorieën bevestigden dan ook dat Thailand afstreefde op een 'volgroeide' liberale democratie. Deze typering past binnen het dominante politieke ontwikkelingsparadigma, waar *The Third Wave: Democratization in the Late 20th Century* (1991) van politicoloog Samuel Huntington een bekend voorbeeld van is. Hoewel de klassieke moderniseringstheorieën in de jaren tachtig van de vorige eeuw in diskrediet raakten, wordt het complexe Thaise politieke systeem nog steeds in één adem genoemd met normatief beladen termen als 'democratisering', 'modernisering', 'transformatie' en 'liberalisering'. Binnen dit universalistische narratief van lineair-progressieve politieke ontwikkeling zou de Thaise democratie sinds de coup van 2006 in een recessie zitten. Ook de coup van 2014 wordt voornamelijk geduid als de (weliswaar zoveelste) hobbel opweg naar een volgens westerse maatstaven gedefinieerd functionerend democratisch systeem.⁸

Maar deze moderniseringstheorie gaat voorbij aan de culturele en historische complexiteit van het Thaise politieke patronagesysteem, een diepgeworteld systeem dat ondanks de zogenaamde periode van democratisering de samenleving blijft structureren. Door de Thaise samenleving te plaatsen in een proces dat uiteindelijk zal leiden tot democratie wordt de analyse van de Thaise cycli aan crises tekort gedaan.

De beantwoording van de onderzoeksvraag vereist daarom een kritische analyse van het wetenschappelijk debat over (politieke) ontwikkeling en verandering binnen samenlevingen. In deze scriptie worden daartoe twee contrasterende benaderingen met elkaar vergeleken: een universalistisch en een particularistisch perspectief. Vanuit een universalistisch perspectief richt (historisch-sociologisch) onderzoek zich voornamelijk op het identificeren van bepaalde wetmatigheden; ontwikkelingen worden vanuit een gefaseerde structuur verklaard. Binnen een particularistisch perspectief wordt juist vanuit uniciteit en specificiteit naar alternatieve verklaringen gezocht. Deze scriptie richt zich niet alleen op het verklaren van het Thaise politieke systeem en de continue crises, maar daarmee in bredere, methodologische zin ook op de vraag hoe de twee contrasterende benaderingen zich tot elkaar verhouden in het verklaren van (politieke) ontwikkeling in een samenleving. Inherent aan het onderzoeken van deze twee benaderingen ligt de vraag waarom het ontwikkelingsparadigma overheerst in het verklaren van de sociale orde van een samenleving.

In het eerste hoofdstuk van deze scriptie is een introductie van klassieke moderniseringstheorieën noodzakelijk, omdat het ontwikkelingsdebat voort is gekomen uit de moderniseringstheorie. Binnen de

---

⁷ S. Breslin, *East Asia and the Global Crisis* (Londen en New York 2012) 48.

⁸ C. Blake, 'Kerry Calls on Thailand to Lift Restrictions, Restore Democracy' (versie 14 augustus 2014), <http://www.bloomberg.com/news/articles/2014-08-14/kerry-calls-on-thailand-to-lift-restrictions-restore-democracy> (versie 30 maart 2015).

achtergrond van het ontwikkelingsdebat zal vervolgens een universalistisch en een particularistisch perspectief op (politieke) ontwikkeling in samenlevingen worden besproken.

In het tweede hoofdstuk volgt een historische analyse van het Thaise politieke systeem aan de hand van een aantal cruciale momenten in de Thaise politieke geschiedenis, te beginnen met de afschaffing van de absolute monarchie in 1932. Sindsdien is immers een continue strijd om de macht gaande, onder leiding van een oligarchie van families met hechte banden met het koninklijk huis. Officieel presenteert Thailand zich als een constitutionele monarchie, een parlementaire democratie met de koning als hoofd van de staat. Hoewel Thailand in 1932 een constitutionele monarchie werd naar Europees model,⁹ is het echter evident dat de monarchie een grote rol is blijven spelen in de Thaise politiek. Ondanks recente aandacht blijft de rol van de monarchie onderbelicht of zelfs genegeerd in wetenschappelijke analyses of journalistieke berichtgeving. Zo is een cruciaal gat ontstaan in de moderne Thaise geschiedenis en politieke analyse. Het gebrek aan discussie over de rol van de monarchie is opvallend, temeer daar de opvolgingsstrijd, die zich sinds 2006 achter de schermen afspeelt, grotendeels de aanhoudende politieke strijd bepaalt.

In het derde hoofdstuk wordt de historische uiteenzetting van politieke gebeurtenissen van 1932 tot 2014 uit hoofdstuk twee geanalyseerd aan de hand van het universalistische raamwerk in *Violence and social orders. A conceptual framework for interpreting recorded human history* (geschreven door econoom Douglas North, econoom John Wallis en politicoloog Barry Weingast, 2009). Dit omvangrijke werk staat in deze scriptie centraal als voorbeeld van de universalistische onderzoeksmethode. De auteurs nemen afstand van de klassieke moderniseringstheorie en stellen tot een multidisciplinair begrip te zijn gekomen over ontwikkeling van samenlevingen. In *Violence and social orders* verklaren North et al. aan de hand van een historisch ontwikkelingsmodel hoe politieke en sociale verandering tot stand komt. Hoewel Thailand niet in *Violence and social orders* voorkomt, beargumenteert deze scriptie dat de theorie evenwel verklaringen biedt voor de crises van het Thaise politieke systeem, *juist* omdat het een universalistisch model is. North et al. menen dat (politieke) ontwikkeling in samenlevingen verkeerd begrepen wordt. Stabiliteit in een samenleving wordt bepaald door de manier waarop politieke elites omgaan met geweldsbeheersing. In deze scriptie wordt beargumenteerd dat deze algemene principes ook in de politieke geschiedenis van Thailand bepalend lijken, maar nog niet afdoende zijn.

Critici van universalistische methodes menen dat dergelijke generalistische verklaringsmodellen onvermijdelijk blijven hangen in algemeenheden en daadwerkelijk specifieke ontwikkelingen niet kunnen verklaren.¹⁰ Een veelgehoorde kritiek op sociologisch gefundeerde verklaringsmodellen is dat cultuur als factor buiten beschouwing wordt gelaten. Terwijl begrip van politieke verandering bijvoorbeeld inzicht vereist in culturele factoren zoals nationale cultuur, normen, waarden en identiteit. Critici van particularistische onderzoeksmethoden waarschuwen echter voor cultureel deterministische en cultureel

---

⁹ Connors, *Democracy and national identity in Thailand* 33-34.

¹⁰ Laws, E., Leftwich, A., 'Bringing history back in: three big books'(versie juli 2012), <http://publications.dlprog.org/Bringing%20History%20Back%20in.pdf> (versie 13 maart 2015).

relativistische verklaringen, die onmogelijk te bewijzen zijn en bovendien ten onrechte suggereren dat cultuur onafhankelijk opereert.

Vanuit particularistische perspectieven wordt in hoofdstuk vier van deze scriptie evenwel onderzocht of niet culturele variëteiten, grote afwezigheid in het raamwerk van North et al., bepalend zijn voor het verloop van politieke ontwikkeling. Zo menen antropologen Shigeharu Tanabe en Charles F. Keyes dat de continue politieke crises in Thailand begrepen moeten worden als continue *cultural crisis of modernity*.¹¹ Het cyclisch patroon van politieke crises dat Thailand tot op de dag van vandaag teistert zou in essentie gaan over tegenstrijdige ideeën over macht. 'In Thailand cultural crises of modernity have erupted in every sphere of life', concluderen Tanabe en Keyes.¹² In hoofdstuk 4 tonen auteurs aan de hand van een cultuurhistorische methode aan hoe bepalend een religieuze, culturele invulling van het concept macht in Thailand is voor politieke ontwikkelingen. Diepgewortelde traditionele overtuigingen botsen met 'moderne' (westerse) ideeën over de verdeling van macht. Ideologisch geconstrueerde concepten als *Thainess*, *Thai-style democracy* en de theorie van de zogenoemde 'zelfvoorzienende economie' hebben vorm gekregen binnen een dominant elitediscours. De rol van de monarchie is daarin bepalend.

In zowel hoofdstuk drie (Thailand en de universalistische methode) als in hoofdstuk vier (Thailand en de particularistische methode) wordt aan de hand van de Thaise politieke geschiedenis onderzocht in hoeverre ontwikkelingstheorieën, zoals het raamwerk van North et al., danwel cultuurhistorische benaderingen bijdragen aan een verklaring van de Thaise cycli van politieke crisis. Deze scriptie heeft niet tot doelstelling de twee uiterste benaderingen tegen elkaar uit te spelen, maar juist om aan te geven hoe beide methodologische benaderingen tot een synthese kunnen komen. In het opmaken van de balans is het dus de uitdaging, in de woorden van politicoloog Richard Sakwa, 'to give valance to the particular while not denying the universal.'¹³

---

¹¹ S. Tanabe, C.F. Keyes, *Cultural Crisis and Social Memory: Modernity and Identity in Thailand and Laos (Anthropology of Asia)* (Londen en New York 2002) 6.

¹² Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 16

¹³ R. Sakwa, 'Modernisation, neo-modernisation, and comparative democratisation in Russia', *East European Politics* 28:1 (2012) 54.

Hoofdstuk 1. Theoretisch kader.

‘History has become increasingly the refuge of all of those ‘sane’ men who excel at finding the simple in the complex and the familiar in the strange.’ (Hayden White, 1978)¹⁴

1.1. INLEIDING

‘At the ‘End of History’ still stands democracy’, concludeerde politicoloog Francis Fukuyama vorig jaar in *The Wall Street Journal*. Het verstrijken van vijftwintig jaar sinds zijn veelbesproken werk *The End of History* (1989) heeft weinig aan zijn oorspronkelijke stelling doen afzwakken: de liberale democratie als concept kent nog altijd geen serieuze concurrent, meent Fukuyama. De kans dat zo’n concurrent ooit ten tonele zal verschijnen acht hij ook klein: ‘Once societies get on the up escalator of industrialization, their social structure begins to change in ways that increase demands for political participation. If political elites accommodate these demands, we arrive at some version of democracy.’¹⁵ Kortom, zo stelden een aantal jaar eerder ook politicologen Ronald Inglehart en Christian Welzel de lezers van *Foreign Affairs* gerust over de onvermijdelijke democratische eindbestemming: ‘There is no reason to panic’.¹⁶

Of er nu reden voor paniek is of niet, ‘That old spell of universal progress (...) has been decisively broken’, constateert essayist Pankaj Mishra, die in een antwoord op moderniseringstheoretici als Fukuyama, Inglehart en Welzel *From the Ruins of Empire: The Revolt Against the West and the Remaking of Asia* (2012) schreef. ‘The time for grand Hegelian theories about the rational spirit of history incarnated in the nation-state, socialism, capitalism or liberal democracy is now over’, aldus Mishra.¹⁷

Maar de tijd van dergelijke ‘Hegeliaanse’ ontwikkelingstheorieën is nog lang niet voorbij. Sterker nog, zij blijven, zij het impliciet of expliciet, centraal staan in het verklaren van sociale en politieke verandering in samenlevingen. Ook de analyse van Thailand heeft lange tijd vorm gekregen binnen dit ontwikkelingsparadigma. Sinds enkele decennia eisen tegenovergestelde benaderingen eisen echter ook meer en meer de ruimte op. Volgens cultuurhistoricus Peter Burke heeft een verschuiving plaatsgevonden van assumpties over rationaliteit en onveranderlijke structuren naar een groeiende belangstelling in het particularisme; naar een micro en actor-gerichte benadering.¹⁸ Steeds vaker worden culturele verklaringen gezocht voor politieke gebeurtenissen.¹⁹ Dit hoofdstuk zet de oorsprong en heropleving van zowel (universalistische) moderniseringstheorieën als (particularistische) cultuurhistorische benaderingen nader uiteen.

---

¹⁴ H. White, *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism* (Baltimore 1978) 50.

¹⁵ F. Fukuyama, ‘At the end of history still stands democracy’ (versie 6 juni 2014), <http://www.wsj.com/articles/at-the-end-of-history-still-stands-democracy-1402080661> (2 december 2014).

¹⁶ R. Inglehart, C. Welzel, ‘How development leads to democracy. What we know about modernization’ (versie maart/april 2009), <http://www.foreignaffairs.com/articles/64821/ronald-inglehart-and-christian-welzel/how-development-leads-to-democracy> (3 december 2014).

¹⁷ P. Mishra, ‘The western model is broken’ (versie 14 oktober 2014), <http://www.theguardian.com/world/2014/oct/14/-sp-western-model-broken-pankaj-mishra> (3 december 2014).

¹⁸ P. Burke, *What is Cultural History* (Cambridge 2008) 33.

¹⁹ Burke, *What is cultural history?* 33-34.

1.2. *The Aristotelian trap*

Socioloog Jan Nederveen Pieterse meent dat Hegeliaanse verklaringen modellen binnen de analyse van verandering en ontwikkeling overheersend zijn vanwege de met elkaar vervlochten begrippen macht en waarheid. Politieke en sociale verandering in samenlevingen wordt door moderniseringstheoretici geanalyseerd vanuit een vooraf opgesteld, logisch patroon. De ideeën van Fukuyama, Inglehart en Welzel over modernisering en democratisering internaliseren, in de woorden van Nederveen Pieterse, ‘the truth from the point of view of the centre of power; it is the theorization of its own path of development and the comparative method usually serves to elaborate this perspective.’²⁰ Dergelijke dominante moderniseringstheorieën symboliseren volgens de Thaise politicoloog Chai-Anan Samudavanija ‘a certain poverty of ideas in Western political science’ welke geworteld is in de epistemologie, ‘which is essentially based on an Aristotelian concept of politics.’²¹

Aristoteles (348 v. Chr.-322 v. Chr.) wordt beschouwd als een van de meest invloedrijke filosofen in de westerse traditie. Aristoteles vergeleek het bestaan van ‘barbaren’ in zijn eigen *polity* met de Cyclopien in Homerus. Hiermee poogde Aristoteles een patroon van ontwikkeling aan te geven van ‘barbaar’ tot Griek.²² In dergelijke vergelijkingen wordt de “ander” bewust geconstrueerd. Definitieve scheidslijnen worden getrokken tussen het bekende en het vreemde. De “ander” wordt ingezet als middel binnen een vertoog over eigenheid en identiteit. De negentiende-eeuwse evolutietheoretici namen volgens Nederveen Pieterse het patroon van Aristoteles over. De sociale wetenschappen waren in de negentiende eeuw vooral bezig met het in kaart brengen en conceptualiseren van *Europe’s Great Transition*, waaruit verschillende theorieën voortkwamen (Marx, Comte, Morgan, Maine, Tylor) die Nederveen Pieterse ‘stage theories’ noemt. Allen nemen de klassieke structuur van Verlichtingsgeschiedschrijving over waarin maatschappelijke vooruitgang ingedeeld wordt in elkaar opvolgende fasen: primitivisme, barbaarsheid, geweld, beschaving.²³ Nederveen Pieterse ziet daarom een directe lijn van ‘dichotomous theories’ van Aristoteles tot Montesquieu; een overheersing van lineaire theorieën.

Ook politicoloog Lucian Pye meent dat heuristische theorieën overheersen. In analyses worden samenlevingen en politieke inrichtingen veelal geclassificeerd en aan een typologie onderworpen.²⁴ Het construeren van concepten en het identificeren van factoren en processen ondersteunt de empirische methode. Dit maakt de weg vrij voor een vergelijkende onderzoeksmethode: ‘The theories set the stage for case studies with comparative dimensions’, aldus Pye.²⁵ Zo wordt Thailand in de analyse van falende democratieën bijvoorbeeld regelmatig als voorbeeld vergeleken met het falen van democratieën in het Midden-Oosten, en de ‘lessen’ die hieruit getrokken kunnen worden voor de toekomst.²⁶ Tegelijkertijd wordt Thailand als transitieland op weg naar democratisering vergeleken met andere landen die een

²⁰ J. Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and Society* (Londen 2010) 19.

²¹ C.A. Samudavanija, *Thailand: State-Building, Democracy and Globalisation* (Bangkok, 2002) 4.

²² Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and Society*, 19.

²³ Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and Society*, 20.

²⁴ Pye, *Asian Power and Politics*, 10.

²⁵ Idem, 10.

²⁶ J. Kurlantzick, ‘Thailand: A Democratic Failure and Its Lessons for the Middle East A Markets and Democracy Brief’ (versie 11 maart 2011), <http://www.cfr.org/thailand/thailand-democratic-failure-its-lessons-middle-east/p24485> (7 januari 2015).

vergelijkbaar democratiseringsproces zouden ondergaan.²⁷ De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken ziet de recente crisis in Thailand als een tijdelijke terugval binnen het democratiseringsproces.²⁸ Chai-Anan meent dat de 'Aristotelian trap' heeft geleid tot een dominantie van politieke (moderniserings) theorieën.²⁹

1.3. Klassieke moderniseringstheorieën

De invloedrijke klassieke moderniseringstheorie ontstond uit een huwelijk tussen evolutionisme en functionalisme, meent Neverdeen Pieterse, binnen de context van de Koude Oorlog en de dekolonisatie. De moderniseringstheorie diende vast te stellen hoe verschillende samenlevingen zich ontwikkelen en welke veranderingen daarin bepalend zijn. Politieke wetenschappers, sociologen en economen bogen zich over een macro-theorie die diende te voorspellen in welke richting de pre-industriële samenlevingen zich zouden ontwikkelen (bij voorkeur niet in de richting van communistische staten).³⁰

In haar meest ongezoeten uitleg is de klassieke moderniseringstheorie gebaseerd op de aanname dat economische en sociale ontwikkeling zich als een evolutionair proces in ontwikkelingslanden zal voltrekken. Aan de basis van intensief wetenschappelijk debat staan politicologen Seymour Lipset (1959), Walt Whitman Rostow (1960), Samuel Huntington (1968) en Adam Przeworski en Fernando Limongi (1997). Lipset wordt gezien als grondlegger van de moderniseringstheorie. Met zijn stelling 'the more well-to-do a nation, the greater the chances that it will sustain democracy' zet hij voor tientallen jaren de toon binnen de wetenschappelijke onderzoeksagenda.³¹ Rostow borduurt voort op Lipset's these door te beargumenteren dat economische groei een kwantitatief patroon volgt. Hij presenteert een sociaal economische theorie waarin vijf stadia van ontwikkeling worden geïdentificeerd. Alle samenlevingen ter wereld zouden deze stadia doorlopen alvorens een 'modernized state' te worden. In de eerste fase omschrijft Rostow een onderontwikkelde, traditionele samenleving. In de tweede fase ontstaan 'pre-conditions for take-off'; nieuwe ideeën voor economische vooruitgang ontwikkelen zich, maar traditionele sociale structuren en productie technieken blijven. In de derde fase, 'the take-off', wordt landbouw gecommmercialiseerd en spurt een nieuwe politieke groep (ontstaan door de economische groei) de industriële economie aan. In de vierde fase stevent de staat af op 'volwassenheid'; winst wordt noodzakelijk om binnen een kapitalistische markt te overleven. In de vijfde en laatste fase is massaconsumptie bereikt; duurzame economische groei en sociale zekerheid.³²

Binnen de moderniseringstheorie is democratisering dus de onvermijdelijke uitkomst van modernisering. Rostow presenteert modernisering als een lineair, gefaseerd, homogeen, progressief,

²⁷ A.S. Yee, 'Governance Modes in Global and Democratic Transitions: Issue Area Variations in Thai Politics since 1973', *Asian Journal of Political Science* 11: 1 (Juni 2003) 59.

²⁸ C. Blake, 'Kerry Calls on Thailand to Lift Restrictions, Restore Democracy' (versie 14 augustus 2014), <http://www.bloomberg.com/news/articles/2014-08-14/kerry-calls-on-thailand-to-lift-restrictions-restore-democracy> (versie 30 maart 2015).

²⁹ Samudavanija, *Thailand: State-Building, Democracy and Globalisation*, 4.

³⁰ Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and Society*, 21.

³¹ S. Berman, 'What to read on Modernization theory' (versie 12 maart 2009),

<http://www.foreignaffairs.com/features/readinglists/what-to-read-on-modernization-theory> (20 december 2014).

³² E.W. Nafziger, *Economic Development* (New York 2012) 124.

transformatief en onomkeerbaar proces. Ook Samuel Huntington meent dat economische ontwikkelingen grote sociale verandering in beweging zet, maar benadrukt dat samenlevingen in sociale transitie alleen succesvol zijn met het bestaan van politiek capabele instituties.³³

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw kwam de moderniseringstheorie echter steeds meer onder druk te staan. Moderniseringstheorieën kwamen vooral onder vuur te liggen vanwege hun universalistische, *Westernization logos*. Moderniteit werd immers gedefinieerd in termen als individualisme, secularisme en onvermijdelijke vooruitgang op basis van een positief, universeel model van de geïndustrialiseerde samenleving. Daarnaast trokken verschillende wetenschappers de vermeende relatie tussen economische groei en democratie in twijfel. Bewijs hiervoor zou zwak of zelfs verwaarloosbaar zijn.³⁴ Volgens sommige holden 'serious reality problems' de moderniseringstheorie tenslotte vanzelf verder uit.³⁵ Ondanks het bestaan van de kapitalistische markteconomie bleven armoede, oorlog, revoluties en dictaturen de naoorlogse geschiedenis bepalen. Postkoloniale staten kregen autoritaire regimes. In de westerse en niet-westerse wereld kwamen religieuze bewegingen op als gevolg waarvan politieke religie aan terrein won ten koste van secularisatie, wetenschap en technologie.³⁶ Het was, al met al, genoeg voor Wallerstein en Alexander om te concluderen dat de moderniseringstheorie een acute dood was gestorven.³⁷ 'It died because the emerging younger generation of intellectuals could not believe it was true.'³⁸

Deze conclusie is echter te voorbarig geweest. Volgens *Foreign Affairs* zijn de moderniseringstheorieën sinds de jaren negentig niet alleen weer 'into vogue' geraakt binnen het Amerikaans buitenlands beleid, ook wetenschappers nemen een onvervalste heropleving waar.³⁹ Zo menen Inglehart en Welzel met *Modernization, Cultural Change and Democracy* (2005) tot een 'new understanding of modernization' te zijn gekomen. Modernisering leidt niet (meer) automatisch tot democratie. Modernisering is een proces van menselijke ontwikkeling, aldus de auteurs, waarin economische ontwikkeling culturele veranderingen in gang zet. Zo wordt de kans op democratie steeds groter.⁴⁰ Binnen de vernieuwde moderniseringstheorie ligt de nadruk derhalve meer op de verschillende manieren waarop democratisering in gang kan worden gezet.

De moderniseringstheorie is dus terug van nooit weg geweest. Maar hoe is deze theoretische discussie relevant voor het huidige onderzoek naar het verklaren van politieke ontwikkelingen in Thailand? Het debat over moderniseringstheorieën is belangrijk voor de Thaise casus die in deze scriptie wordt bestudeerd, omdat westerse moderniseringstheorieën en haar opvolgers lange tijd een nagenoeg

³³ S. Berman, 'What to read on Modernization theory' (versie 12 maart 2009), <http://www.foreignaffairs.com/features/readinglists/what-to-read-on-modernization-theory> (20 december 2014).

³⁴ J. Wucherpfennig, 'Modernization and Democracy: Theories and Evidence Revisited' (versie 2009), <http://democracy.livingreviews.org/index.php/lrd/article/viewarticle/lrd-2009-4/13> (versie 21 december 2014).

³⁵ J. Alexander, 'Modern, Anti, Post and Neo', *New Left Review* 210 (maart/april 1995) 76.

³⁶ Alexander, 'Modern, Anti, Post and Neo', 76.

³⁷ R.M. Marsh, 'Modernization theory, then and now', *Comparative Sociology* 13:3 (2014) 261.

³⁸ Alexander, 'Modern, Anti, Post and Neo', 76.

³⁹ S. Berman, 'What to read on Modernization theory' (versie 12 maart 2009), <http://www.foreignaffairs.com/features/readinglists/what-to-read-on-modernization-theory> (20 december 2014).

⁴⁰ R. Inglehart, C. Welzel, 'How development leads to democracy. What we know about modernization' (versie maart/april 2009), <http://www.foreignaffairs.com/articles/64821/ronald-inglehart-and-christian-welzel/how-development-leads-to-democracy> (3 december 2014).

monopolie binnen onderzoek naar de politieke verandering in de Thaise samenleving genoten. Dat gold zowel voor westerse onderzoekers als voor Thaise academici: tot in de jaren tachtig domineerden westerse theoretische raamwerken de Thaise wetenschap. De meeste politicologen waren bovendien in de Noord Amerikaanse traditie geschoold.

De moderniseringstheorie domineerde zodoende onderzoek naar de Thaise politieke inrichting. Tot relatief recentelijk bestond consensus onder analisten dat het Thaise politieke systeem getypeerd kan worden als een 'bureaucratic polity.'⁴¹ Dit model wordt door politicoloog Fred Riggs in zijn zeer invloedrijke werk *Thailand: The Modernization of a Bureaucratic Polity* uiteengezet. Zijn theorie is in wezen ontsproten aan westerse ontwikkelingstheorieën over samenlevingen en politiek. Riggs' universalistische theorie van *bureaucratic polity* stelt dat een alomvattende combinatie van hooggeplaatste ambtenaren en militaire officieren Thailand achter de schermen regeren. Omdat Thailand geregeerd wordt vanuit de 'powerfull and unshakable bureaucracy' is politieke verandering problematisch.

Critici menen inmiddels dat de *bureaucratic polity* de 'dynamische en agressieve' jaren zeventig en negentig (de opkomst van de massapolitiek) van de vorige eeuw in Thailand echter niet kon verklaren. Riggs's 'statische' en 'deterministische' theorie werd als verouderd bestempeld.⁴² Volgens socioloog David Aptner omschreef Riggs een evolutionair ontwikkelingsproces passend binnen de klassieke moderniseringstheorie, 'explaining equilibrium maintenance, the capacity of systems to survive under conditions of change by means of internal adaptation and differentiation'.⁴³ De kritiek is niet geheel ongegrond. De *bureaucratic polity* wordt gepresenteerd als onderdeel van een structureel ontwikkelingsproces in een samenleving. Hoewel Riggs zich alleen op Thailand richt, kleven assumpties van een universeel pad van de traditionele naar de industriële moderne samenleving onmiskenbaar aan zijn these.

1.4. Violence and Social Orders

De auteurs van het omvangrijke werk *Violence and Social Orders. A conceptual framework for interpreting recorded human history* (North, Wallis en Weingast) hebben een voorsprong op vergelijkbare kritiek genomen door al in de inleiding stellig te beargumenteren dat de vaak gehoorde argumenten tegen moderniseringstheorieën niet op *Violence and Social Orders* van toepassing zijn. Zoals de titel van het boek al suggereert stellen de auteurs zich geen bescheiden ambities. Het boek staat een alomvattende heroverweging van de manier waarop we denken over de politieke en economische structuur van samenlevingen voor en biedt daarom mogelijk een nieuwe benadering binnen het ontwikkelingsdebat. North et al. stellen dan ook tot een compromis tussen de sociale wetenschap en geschiedwetenschap te zijn gekomen met betrekking tot ons begrip van *social orders* en 'transitie'.⁴⁴ Zodoende belooft het raamwerk een nieuw verklaringsmodel te bieden, waarmee politieke, sociale en economische verandering (North et al kiezen voor de beladen term 'transition') binnen samenlevingen beter begrepen kan worden. Omdat het daarbij specifiek de rol van

⁴¹ Hewison, *Political change in Thailand*, 5.

⁴² K. Hewison, 'Liberal corporatism and the return of pluralism in Thai political studies', *Asian Studies Review* 16: 2 (1992) 261.

⁴³ M. Connors, *Democracy and National Identity in Thailand* (Londen en New York 2003) 9.

⁴⁴ North et al., *Violence and social orders*, 170-171.

politieke elites onderzoekt, lijkt het imposante raamwerk een goede basis te bieden voor een analyse van de complexe Thaise politieke situatie.

Het probleem van geweldsbeheersing in iedere samenleving centraal, aldus North et al. De manier waarop met geweldsbeheersing wordt omgegaan bepaalt vorm en functioneren van politieke en economische instituties in een samenleving. Politieke stabiliteit wordt bepaald door de structuur van de relaties tussen de heersende elites ('the dominant coalition') en andere groepen en de toegang tot geweld die zij hebben. Coalitievorming van elites resulteert in regulering van geweld in de samenleving. Vanuit deze uitgangspunten redenerend onderscheiden de auteurs een historisch wereldwijd proces van transformatie van een *natural state* naar een *limited access order (LAO)* naar een *open access order (OAO)*. De meeste landen in de wereld zijn (nog) *limited access orders*. Pas in de afgelopen driehonderd jaar zijn *OAO* ontstaan, waarvan er nu ongeveer vijfentwintig bestaan, voornamelijk westerse landen.⁴⁵

Hoewel North et al. het niet expliciet benoemen, is *OAS* synoniem voor de liberale democratie. Binnen de *OAO* is burgerlijke controle over leger en politiemacht. Instituties oefenen een controlemechanisme op het politieke systeem uit. Vrije toegang tot het economische systeem zorgt voor onafhankelijkheid van het politieke systeem. Omdat het systeem vrij toegankelijk is ontstaat competitie en bestaat de overheid niet (langer) uit een dominante coalitie. Een ander centraal element binnen de *OAO* is onpersoonlijkheid. Onpersoonlijke relaties structureren de rechtsstaat. Organisaties zijn daarom 'onsterfelijk'. Identiteiten worden niet gedefinieerd door persoonlijke eigenschappen zoals klasse, ras of religie, maar door onpersoonlijke kenmerken zoals opleiding en competenties. De *OAO* kent doorgaans hoge politieke en economische ontwikkeling, een rijke gediversifieerde burgermaatschappij en een minder sterk gecentraliseerde overheid dan in de *LAO*.

Binnen de menselijke geschiedenis heeft volgens North et al. een overgang plaatsgevonden van een primitieve samenleving (de *natural state*) van jagers en verzamelaars, getypeerd door excessief geweld, naar een *LAO*. Coalitievorming van elites resulteert in regulering van geweld. In een *LAO* controleert de elite met politieke rente de economie en koopt met de opbrengst loyaliteit van de bevolking. Een patronagesysteem structureert dus de samenleving. Er heerst een 'predominance of social relationships organized along personal lines, including privileges, social hierarchies, laws that are enforced unequally, insecure property rights, and a pervasive sense that not all individuals are equal.' De economie in een *LAS* groeit langzaam en is broos en kwetsbaar.⁴⁶ North et al. presenteren *LAS* als een dynamisch sociaal systeem dat ondanks een gebrek aan duurzame politieke en economische groei stabiel kan zijn.⁴⁷

Onder specifieke omstandigheden kan een *LAO* naar een *OAO* transformeren. Als samenlevingen drie doorslaggevende factoren, zogenaamde 'doorstep conditions' hebben bereikt, begeven zij zich op de drempel naar een *OAS*. De *doorstep conditions* zijn: een functionerende rechtsorde (1), het bestaan van eeuwig durende organisaties (2) en een geconsolideerde politieke controle over het leger (3).

---

⁴⁵ Idem, 13.

⁴⁶ Idem, 12.

⁴⁷ Idem, 39.

Indien het proces van transitie eenmaal in gang is gezet vindt een wisselwerking tussen de de verschillende drempelvoorwaarden plaats, met ruimte voor lokale omstandigheden en variaties.⁴⁸

Social order wordt in de *OAO* via diverse onsterfelijke instituties geregeld, waarbinnen relaties onpersoonlijk zijn. In *LAO* zijn burgers daarentegen overgeleverd aan uitbuitende, corrupte elites die het patronagesysteem in stand houden. Dit is volgens North et al. een natuurlijke neiging. Deze cyclus wordt pas doorbroken als omstandigheden ontstaan die de dominante elite ervan doen overtuigen dat het delen van bepaalde privileges met andere elites in het eigen belang is. Zodra onpersoonlijke relaties tussen de elites ontstaan, begint een transitieproces, ‘The process by which elites open access within the dominant coalition, secure that open access through institutional changes, and then begin to expand access to citizenship rights to a wider share of the population’, aldus North et al.⁴⁹ Omdat de grootste bedreiging van de privileges van de ‘dominant coalition’ andere elites zijn, past het binnen de logica van de transitie dat de dominante elite ervan overtuigd is haar privileges beter te beschermen tegenover ‘intra-elite competition’ door deze in (publieke) rechten te laten vastleggen. Op den duur leidt dit tot verdere politieke en economische ontwikkelingen.⁵⁰ Indien de samenleving zich ontwikkelt en meer mensen het recht verkrijgen organisaties te vormen los van het patronage-netwerk, transformeert de samenleving langzaam naar een *OAS*.⁵¹

Elites krijgen geen speelruimte meer in een *OAS*, waar economische en politieke competitie van ideeën heerst en initiatieven een ‘virtuous circle’ creëren waar de elite haar grip op verliest.⁵² Dit complexe transformatieproces kan niet extern worden opgelegd, maar dient zich in de staat zelf te ontwikkelen. Het proces zelf neemt volgens North et al. ongeveer vijftig jaar in beslag, maar de ontwikkelingen die dienen te leiden tot de noodzakelijke drempelvoorwaarden kunnen eeuwen in beslag nemen.⁵³

Hoewel de auteurs verschillende sociale systemen in het verleden plaatsen in een grootschalig historisch proces, variërend van ‘the Neolithic revolution to Republican and Imperial Rome to Aztec Mesoamerica to the Middle Ages to the present’ en ondanks dat het gebruik van ‘human history’ in de titel van het boek toch echt anders doet vermoeden, wordt de lezer op het hart gedrukt: ‘We are not writing a history of the world’.⁵⁴ Zoals gezegd wijzen de auteurs op voorhand de (moderniserings) kritiek af waar zij klaarblijkelijk evengoed op anticipeerden. Zo benadrukken de auteurs met klem: ‘There is no teleology built into the framework’. Dit raamwerk moet bovendien niet verward worden met een (marxistisch gefundeerde) theorie: ‘It is a dynamic explanation of social change, not of social progress.’⁵⁵ De auteurs benadrukken immers dat het (transformatie)proces niet onomkeerbaar is. Iedere samenleving ontwikkelt zich bovenal op een unieke manier, ‘so that a deep understanding of change must go beyond broad generalizations to a specific understanding of the cultural heritage of that particular society.’⁵⁶

---

⁴⁸ Idem, 26.

⁴⁹ Idem, 190.

⁵⁰ Idem 26.

⁵¹ Idem, 269.

⁵² Idem, 110.

⁵³ Idem, 27.

⁵⁴ Idem, 13.

⁵⁵ Idem, 12.

⁵⁶ Idem, 271.

North et al. roepen onderzoekers en beleidsmakers op het raamwerk in *Violence and social orders* te operationaliseren.⁵⁷ De these roept tal van vragen op. Is de elite-dynamiek die North et al. omschrijven bijvoorbeeld ook in Thailand zichtbaar? Heeft Thailand, binnen de logica van *Violence and social orders*, al een transitie naar *OAS* doorgemaakt of moet het nog als *LAO* beschouwd worden? Hoe verhouden de omschreven drempelvoorwaarden zich in Thailand tot elkaar? Biedt de logica van de *LAO* een verklaring voor het falen van (constitutionele) hervormingen in Thailand? Is een toepassing van het raamwerk, kortom, op Thailand afdoende om de cyclus van politieke crisis te verklaren? Deze vragen worden in het volgende hoofdstuk beantwoord aan de hand van de analyse van cruciale momenten uit de Thaise politieke geschiedenis. Dan zal ook blijken in hoeverre North et al. daadwerkelijk moderniseringstheorieën van zich af hebben weten te schudden en een nieuw perspectief hebben ontwikkelt op het ontwikkelingsvraagstuk, of dat associaties met de fel bekritiseerde tekortkomingen van moderniseringstheorieën wel degelijk onderliggende geïnternaliseerde assumpties, zoals aan het begin van dit hoofdstuk verwoord door Nederveen-Pieterse, verraden.

1.5. De cultuur-historische benadering

Vanuit een particularistisch perspectief kan betoogd worden dat bovengenoemde vragen in den beginne al onjuist zijn. Ook *Violence and Social Orders* past vanuit dit perspectief in de heersende stroom aan onderzoek naar transitieprocessen dat zich in essentie richt op de vraag hoe samenlevingen zich richting een democratisch stelsel ontwikkelen, op verklaringen waarom een samenleving faalt een democratie te worden of waarom de democratisch verworven staat (weer) afglijdt in een autocratie. De samenleving wordt zodoende als een organisch, evenwichtig model beschouwd waarin structuren de samenleving vormen. Hier is een erfenis van moderniseringstheoretici zichtbaar. Zoals gezegd, in de analyse van Thailand is deze erfenis lang bepalend en daarmee beperkend geweest.

Maar de afgelopen decennia is het wetenschappelijk landschap in Thailand veranderd. Volgens politicoloog Kasian Tejapira heeft de 'less polarized and violent, and more liberal and open, political environment of recent years' in nieuwe benaderingen geresulteerd. Veel Thaise wetenschappers zijn voortgekomen uit de activistische jaren zeventig. Het werk van Andrew Turton (*Thailand: roots of conflict*, 1978), Benedict Anderson (*Imagined Communities*, 1983), Craig Reynolds (*Thai Radical Discourse: The Real Face of Thai Feudalism Today*, 1994) en Duncan McCargo (*Network Monarchy and Legitimacy Crisis*, 2005), wordt bijvoorbeeld als baanbrekend beschouwd omdat zij de ideologisch geconstrueerde politieke en culturele dimensies van het Thaise nationalisme, de monarchie en 'Thainess' blootlegden. Mede hierop geïnspireerd introduceerden een aantal Thaise wetenschappers vervolgens invloedrijke concepten als de *geo-body* (Thongchai Winichaku), *ethno-ideology* (Kasian Tejapira), *netwerk of discourse* (Prajak Kongkirati) en *royal hegemony* (Chanida Chitbundid).⁵⁸

Anders dan het universalistische streven van politieke wetenschappers als Fukuyama, Inglehart, Riggs en North, zoeken bijvoorbeeld Anderson, Pye of McCargo in het particularistische een verklarende

⁵⁷ Idem, 263.

⁵⁸ K. Tejapira, 'Democracy and National Identity by Michael Connors', *Pacific Affairs* 81:1 (2008) 306.

rol. Aan de hand van tradities, normen, waarden, ideeën, taal, macht of religie pogen zij politieke ontwikkelingen in samenlevingen te verklaren. Hoewel verschillende politieke wetenschappers een heropleving van de moderniseringstheorie hebben waargenomen, meent socioloog Jan Nederveen-Pieterse dat er de afgelopen jaren juist sprake is van een trend ‘away from grand theory and a general model of history towards more modest aims.’⁵⁹ Cultuurhistoricus Peter Burke legt ‘the current revival of cultural history’ uit als ‘a reaction against earlier approaches to the past which left out something at once eluse and important.’⁶⁰ Burke ziet de heropleving in een bredere ‘cultural turn’ in de politieke, geografische, economische, psychologische, antropologische en culturele wetenschappen. Er zou een verschuiving hebben plaatsgevonden van assumpties over rationaliteit en onveranderlijke structuren naar een groeiende belangstelling in het particularisme; naar een micro en actor-gerichte benadering.⁶¹ Historici ‘moved away from their earlier focus on social theoretical models of historical development toward concepts taken from cultural anthropology and literary criticism’, stelt ook cultuurhistorica Lynn Hunt vast.⁶² Steeds vaker worden culturele verklaringen gezocht voor economische fenomenen en politieke gebeurtenissen.⁶³ Het historisch onderzoek naar de veranderingen die samenlevingen doormaken lijkt zich dus gelijktijdig in twee tegengestelde richtingen te bewegen, in de richting van het universalistische verklaringmodel enerzijds en het particularistische verklaringmodel anderzijds. Met recht kan gesproken worden van een verdeeld landschap.

De cultuurhistorische onderzoeksmethode kan het best geïntroduceerd worden door de methoden van een aantal wetenschappers te bestuderen. Zo onderzoekt Lynn Hunt in haar paradigmatische onderzoek naar de Franse Revolutie in tegenstelling tot haar voorgangers, die vooral de Marxistische klassendynamiek als oorzaak centraal stelden, de rol van culturele thema’s. Politieke keuzes werden volgens Hunt bepaald door de ‘political culture’: de gedeelde set aan normen, waarden, ideeën en regels van de politieke elite.⁶⁴ Hunt, die als een van de belangrijkste bijdragers aan de *New Cultural History* gezien wordt, verzet zich tegen de ‘superstructures’ die ‘Marxist historians’ als verklaring in de geschiedenis zoeken.⁶⁵

Opvallend genoeg speelt de socioloog Weber een even grondleggende rol voor de universalistische moderniseringstheorie als voor de particularistische cultuurhistorische benadering. Zo analyseert Weber in *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism* (1904) de culturele en religieuze wortels van het in Europa en de Verenigde Staten heersende economische systeem. Weber traceerde de oorsprong van economische veranderingen in een culturele verklaring, waarin hij het protestantse waardesysteem benadrukte. In een ander essay detecteerde Weber in het Confucianisme een innerlijke vijandigheid jegens het kapitalisme.

---

⁵⁹ Nederveen-Pieterse, *Theory, culture and society*, 30.

⁶⁰ Burke, *What is cultural history?* 1.

⁶¹ Idem, 33-34.

⁶² L. Hunt, *The new cultural history* (Berkeley en Los Angeles 1989) 1.

⁶³ Burke, *What is cultural history?* 33-34.

⁶⁴ L. Hunt, *Politics, Culture, and Class in the French Revolution* (Los Angeles, 1984) 10.

⁶⁵ L. Hunt, *The New Cultural History*, 5.

Ook filosoof en historicus Michel Foucault heeft een aantal belangrijke bijdragen geleverd aan de cultuurgeschiedenis. Zo hebben veel onderzoekers het concept van culturele constructie van Foucault overgenomen, zoals ook in de analyse van Thailand cruciaal zal blijken. Foucault bekritiseerde teleologische interpretaties van geschiedenis in termen van vooruitgang, evolutie of de opkomst van vrijheid en individualisme zoals Hegel en andere negentiende-eeuwse filosofen die hadden ondernomen. In plaats van op zoek te gaan naar de ultieme oorsprong of logische evolutie van bepaalde systemen of ideeën hanteerde Foucault de genealogische methode (een term die hij leende van filosoof Friedrich Nietzsche), waarin de nadruk ligt op conflict en machtsprocessen en de gevolgen van toevalligheden en ‘accidents’ in de geschiedenis.⁶⁶ Foucault identificeerde en onderzocht classificeringen en culturele formaties van systemen van macht in het verleden. Daarbij benadrukt hij het belang van taal en discours als middelen om historische verandering te analyseren. Zijn werk mondde niet zozeer uit in een specifieke theorie of methode maar bracht desalniettemin een nieuw paradigma teweeg in de manier waarop historici het verleden begrijpen en interpreteren. De nadruk diende niet zozeer te liggen op de evidente feiten van het verleden maar juist op de onderliggende patronen, achterliggende gedragingen en onuitgesproken overtuigingen die uit de bestudering van taal, macht en kennis gedestilleerd konden worden. Foucault meende dat historici te oppervlakkig en kritiekloos bleven in hun onderzoek. Alleen een archaeologische of genealogische aanpak legt volgens Foucault onderliggende intellectuele structuren of netwerken bloot.⁶⁷

Ook in het toonaangevende werk *Imagined Communities* (1983) van politicoloog Benedict Anderson is de erfenis van Foucault terug te vinden. Anderson, gespecialiseerd in Zuidoost-Azië, ziet natiestaten als ‘ingebeeld’ omdat identiteit, territorium, taal en nationale geschiedenis door mensen in elkaar is gezet en dus geen natuurlijk en objectief gegeven is. Anderson beschrijft hoe nationalisme in de Verenigde Staten, Europa en Rusland ontstond, en vervolgens in Azië gekopieerd werd. Nationalisme is geen politieke ideologie, maar een sociaal cultureel stelsel ‘constructed in the homogeneous and empty time of modernity’, aldus Anderson.⁶⁸ Andersons’ stelling dat het proces van natievorming wordt versterkt door het kunstmatig creëren van een gemeenschappelijk verleden en cultuur met behulp van retoriek, nationale mythen en gefabriceerde tradities, is ook binnen de analyse van de politieke geschiedenis van Thailand evident, zoals in hoofdstuk 3 duidelijk wordt.

Aziatische politici en wetenschappers zoeken in cultuur verklaringen voor politieke of economische ontwikkeling. De zogenaamde *Asian Values* zijn hier een direct resultaat van. Cultuur wordt ingezet als onafhankelijke actor of variabele, die de ontwikkeling van een land of beschaving vorm zou geven. Zo hebben de Confucianistische normen en waarden de Aziatische regio tot een economisch succesverhaal gemaakt, beweerd Lee Kuan Yew, van 1959 tot 1990 premier van Singapore.⁶⁹ De Confucianistische cultuur zorgt voor ‘at least potentially higher growth rates than other cultures’, meent

---

⁶⁶ Burke, *What is cultural history?* 56.

⁶⁷ Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and Society*, 30.

⁶⁸ B. Anderson, *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (Londen en New York) 2006. 24

⁶⁹ A.J. Nathan, ‘Confucius and the ballot box. Why ‘Asian Values’ do not stymie democracy’ (versie juli/augustus 2012), <http://www.foreignaffairs.com/articles/137723/andrew-j-nathan/confucius-and-the-ballot-box> (versie 13 maart 2015).

ook filosoof en historicus Tu Weiming.⁷⁰ Confuciaanse moderniteit reflecteert, in tegenstelling tot westerse moderniteit, 'sympathy rather than rationality, civility rather than law, duty rather than rights, and human relatedness rather than individualism', aldus Weiming.⁷¹ In Azië verschilt moderniteit tevens van het Westen met een familie-georiënteerde sociale structuur, een paternalistische *polity*, een verzachte vorm van autoritarisme en overheidssturing in de economie.⁷² Net zoals Weber concludeert dat het Confucianisme een innerlijke vijandigheid tegenover het kapitalisme heeft, concluderen aanhangers van de *Asian Values* dat Confucianistische ethiek onverenigbaar is met het westerse concept van democratie.

Maar de Confuciaanse cultuur heeft juist een rijke geschiedenis van democratische filosofieën en tradities, werpen critici tegen. Het confucianisme wordt door autoritaire regimes vanuit een eigen belang ingezet als culturele authenticiteit.⁷³ 'The issue is not Confucianism, but how it is interpreted in relationship to current political matters', aldus politicoloog Russel J. Dalton.⁷⁴

Ook in Thailand zijn traditionele culturele ideeën de inzet van machthebbers om de inrichting van de samenleving vorm te geven, zoals in hoofdstuk 3 aan de hand van een particularistisch perspectief zal worden besproken. Verschillende culturele en religieuze vormgevingen van het concept macht zijn bepalend voor politieke ontwikkeling. Binnen Aziatische culturen heerst het idee dat macht vanuit de elite naar de massa vloeit, maar deze overtuiging is volgens Lucian Pye een illusie. Macht kan namelijk alleen van onderaan de samenleving naar boven vloeien. 'What flows upwards in Asia is a craving for paternalist authority', aldus Pye.⁷⁵

Binnen de cultuurhistorische bestudering van Thailand ligt volgens politicoloog Kevin Hewison een nadruk op het boeddhisme als verklarende factor voor sociale en politieke handelingen. Dergelijke cultureel deterministische verklaringen zijn onmogelijk te bewijzen en suggereren bovendien dat cultuur volledig onafhankelijk opereert en losstaat van mensen in de samenleving. Dit is onterecht, meent ook Barrington Moore: 'Cultural values do not descend from heaven to influence the course of history'.⁷⁶ Volgens Hewison is juist het omgekeerde waar: 'cultural values are not unchanging and are themselves influenced by the course of history. To explain social or political action by simple recourse to assumed cultural values obscures the significance of the way such values change and the broader political and economic changes taking place in society.'⁷⁷ Met deze kritiek in het achterhoofd ligt de nadruk in hoofdstuk 3 dan ook vooral op hoe religieuze overtuigingen onder druk van sociaal economische veranderingen in Thailand de inzet zijn van het legitimeren van politieke autoriteit.

---

⁷⁰ T. Weiming, 'The Rise of Industrial East Asia: The Role of Confucian Values', <http://cjas.dk/index.php/cjas/article/viewFile/1767/1787> (versie 13 maart 2015).

⁷¹ Marsh, 'Modernization theory, then and now', 272.

⁷² T. Weiming, 'The Rise of Industrial East Asia: The Role of Confucian Values', <http://cjas.dk/index.php/cjas/article/viewFile/1767/1787> (versie 13 maart 2015).

⁷³ K.D. Jung, 'Is culture destiny? The myth of Asia's anti-democratic values' (versie november 1994), <http://www.foreignaffairs.com/articles/50557/kim-dae-jung/is-culture-destiny-the-myth-of-asias-anti-democratic-values> (versie 13 maart 2015).

⁷⁴ R.J. Dalton, 'Authority Orientations and Democratic Attitudes: A Test of the 'Asian Values' Hypothesis' (versie 2003), <http://www.socsci.uci.edu/~rdalton/archive/jjps05.pdf> (versie 13 maart 2015).

⁷⁵ Pye, *Asian power and politics*, 320-321.

⁷⁶ Burke, *What is cultural history*, 79.

⁷⁷ Hewison, *Political change in Thailand*, 6.

Daar waar universalistische aspiraties een volledige analyse van samenlevingen en politieke systemen in de weg zou staan, bieden particularistische methoden zoals aan de hand van de bovengenoemde auteurs opgesomd handvaten voor een inclusiever begrip van historische vraagstukken, omdat ze onderliggende overtuigingen onderzoeken. 'In the place of the former sense of constraints, of social determinism, of a world of hard social structures, many scholars now express an almost dizzying sense of freedom, of the power of the imagination, of the world of socio cultural forms which are soft, malleable, fluid or fragile', vat Burke samen.⁷⁸

De 'soft, malleable, fluid and fragile' typeringen van de cultuurgerichte benadering maken het particularistische perspectief ook vatbaar voor kritiek, zeker als deze tegenover de gefaseerde structuur binnen de universalistische benadering van North et al. wordt geplaatst. Cultuurgeschiedenis zou zo breed gedefinieerd zijn dat een duidelijke focus en agenda ontbreken. Een culturele benadering kan volgens sociale wetenschappers belangrijke politieke ontwikkelingen niet verklaren of voorspellen. De Franse historicus François Furet meent dat gebrek aan definitie tevens resulteert in een 'unending pursuit of new topics' waarbij de keuze bepaald wordt door de waan van de dag. Ook historicus Robert Darnton concludeert dat er ondanks 'a spate of prolegomena and discourses on method' geen 'conception of mentalities as a field of study' is ontwikkeld.⁷⁹ Cultuur als verklaring wordt volgens critici dan ook alleen ingezet door onderzoekers indien alle andere wetenschappelijke benaderingen niets opleveren.

Deze zwaktes zijn ook zichtbaar in de keuzes voor de onderzoekers van de particularistische, micro en *agency* gerichte benadering van deze scriptie. De auteurs die onder de particularistische onderzoeksmethode worden geschaard komen namelijk uit verschillende disciplines en hanteren diverse theoretische banderingen. Zo gebruikt Anderson als politicoloog methoden uit de culturele antropologie. Pye gebruikt voor zijn analyse concepten, theorieën en methoden uit sociologie, antropologie en psychologie. In de werken van auteurs als Anderson en Pye is tegelijkertijd een universele invalshoek te ontdekken. Anderson beschrijft een universeel proces van natievorming. Pye concludeert op geheel universalistische wijze dat er in heel Azië een 'craving' is 'for dependency on paternalist authority'.⁸⁰ Belangrijker is echter dat onderzoekers als deze in hun werk particularistische inzichten bieden en op die manier handvaten presenteren in de bijdrage aan een diepgaander historisch en cultuurspecifiek begrip van politieke verandering van de politieke crises in de Thaise samenleving.

1.6. CONCLUSIE

Een 'Aristotelian trap' zorgt volgens sommige wetenschappers voor een overheersing van moderniseringstheorieën. Teleologische assumpties, waarin ontwikkeling als een evolutionair proces wordt neergezet, reflecteren volgens de Thaise politicoloog Chai-Anan Samudavanija een 'poverty of ideas in

---

⁷⁸ Burke, *What is Cultural History?* 79.

⁷⁹ Hunt, *The new cultural history*, 9.

⁸⁰ Pye, *Asian power and politics*, 8.

western political science'.⁸¹ Moderniseringstheorieën hebben de analyse van de Thaise samenleving lang vorm gegeven en zijn volgens politicoloog Kevin Hewison zowel bepalend als beperkend gebleken.

Sociologen en politicologen menen echter tot een hernieuwd begrip van modernisering te zijn gekomen, met inbegrip van de kritiek. Binnen de nieuwe moderniseringstheorie wordt modernisering gezien als een proces van menselijke ontwikkeling, waarin economische ontwikkeling culturele verandering in gang zet. De kans op democratie wordt zodoende steeds groter. De moderniseringstheorie heeft dus een doorstart gemaakt. Ook North et al. menen met *Violence and social orders* tot een nieuw multidisciplinair begrip te zijn gekomen over het ontwikkelingsproces van samenlevingen.

Onderzoek naar veranderingen in samenlevingen beweegt zich ook in tegenovergestelde richting. Steeds vaker worden culturele verklaringen gezocht voor economische en politieke ontwikkeling in samenlevingen. Particularistische benaderingen hebben ondanks de kritiek een enorme bijdrage geleverd aan de historische analyse van het Thaise politieke systeem. In Aziatische culturen, zoals ook specifiek in Thailand, zijn verschillende culturele en religieuze vormgevingen van het concept macht bepalend voor politieke ontwikkeling. Legitimiteit en macht zijn dan ook diep cultureel gewortelde begrippen.

Tegelijkertijd is de Thaise situatie, ondanks cultuurhistorisch debat over concepten als macht en legitimiteit, niet geheel uniek; conflicten en spanningen over wat de legitieme bron van macht is, komen gedeeltelijk overeen met andere landen die door moderniseringstheoretici 'emerging' of 'quasi' democratieën worden genoemd.

In het volgende hoofdstuk volgt een historisch overzicht van de ontwikkeling van het Thaise politieke systeem, gevolgd door een analyse van de Thaise politieke crises aan de hand van het theoretische raamwerk van North et al. in hoofdstuk drie. In het vierde hoofdstuk volgt een analyse van de Thaise politiek aan de hand van een particularistische benadering, die net als de sociologisch gefundeerde theorie in *Violence and social orders* niet geheel waterdicht is.

---

⁸¹ Samudavanija, *Thailand: state-building, democracy and globalization*, 4.

Hoofdstuk 2. Thailand: een democratisch experiment (1932-2014)?

2.1. INLEIDING

Al jaren wordt door Thaise politieke elites aan buitenlanders uitgelegd dat Thailand een unieke *Thai Style Democracy* heeft.⁸² Een exacte definiëring hiervan blijft echter uit. Zodoende blijven vragen als 'Is Thailand primarily a democracy protected by a constitution that guarantees rights, or is it primarily a monarchy with authoritarian structures that prevent democratisation?' bij westerse academici en journalisten onderwerp van discussie.⁸³ Aan de hand van een historisch overzicht wordt in dit hoofdstuk uitgelegd hoe de traditionele 'gouden driehoek', bestaande uit de bureaucratie, het leger en de monarchie, zich in Thailand heeft ontwikkeld. Ondanks de introductie van een westers staatsbestel in 1932 blijft een autocratisch perspectief op de politieke inrichting intact. De bestuurlijke inrichting van Thailand heeft zodoende tot op de dag van vandaag zowel democratische structuren als autocratische kenmerken. De constante strijd tussen politieke elites moet niet gezien worden als passend binnen democratische ontwikkeling, maar als een strijd over de beste manier van stabiliteit creëren. De recentelijke verweving van een historische elitestrijd met een koninklijke opvolgingsstrijd maakt de ontleding van een toch al schimmige staatsinrichting nog ingewikkelder.

2.2. Jaren dertig: afshaffing van de absolute monarchie

Binnen de Thaise geschiedschrijving is het jaar 1932 het jaar waarin de democratie dankzij de welwillendheid van koning Prajadhipok (Rama VII, 1925-1935) aan het volk geschonken wordt. Iedere Thai leert op school hoe koning Rama VII onderdeel was van het proces van democratisering dat door de zogeheten Chakri-dynastie in gang zou zijn gezet.⁸⁴ Ook westerse historici hebben de revolutie van 1932 veelal omschreven als simpelweg 'the political working out of the social consequences of the reforms of Chulalongkorn's reign', aldus David K. Wyatt.⁸⁵ De kritischere lezing van Soren Ivarsson en Lotte Isager dat koningsgezinden in de jaren dertig van de twintigste eeuw in werkelijkheid de basis legden 'for Thailand's chronic democratic crisis through political machinations' is echter een stuk aannemelijker.⁸⁶

De revolutie van 1932, die Thailand van een absolute monarchie in een constitutionele monarchie veranderde, was primair het gevolg van zowel binnenlandse als buitenlandse ontwikkelingen. In het begin van de negentiende eeuw zag Siam, zoals Thailand destijds nog heette, zich geconfronteerd met de verspreiding van westerse ideeën over nationalisme, de staat en modernisering. Terwijl Zuidoost-Aziatische buurlanden in de negentiende eeuw gekoloniseerd werden, voelden de koningen van de Chakri-dynastie zich genoodzaakt Siam te moderniseren en open te stellen voor de handel met Europeanen. Het

---

⁸² B. Pundit, 'Thailand unhinged: unraveling the myth of a Thai-style democracy' (versie 1 februari 2010), <http://asiancorrespondent.com/28268/thailand-unhinged-unraveling-the-myth-of-a-thai-style-democracy/> (versie 31 maart 2015).

⁸³ S. Ivarsson, L. Isager, *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand* (Copenhagen 2010) 109.

⁸⁴ Hewison, *Political change in Thailand*, 60.

⁸⁵ D.J. Steinberg ed., *In Search of Southeast Asia*. (Kuala Lumpur 1971) 313.

⁸⁶ Ivarsson, Isager, *Saying the Unsayable*, 4.

Westen vormde een bedreiging, maar bleek tegelijkertijd een nuttige bron voor technologie. Hoewel Thailand nooit gekoloniseerd werd, zorgde de komst van vele buitenlandse adviseurs volgens Lucian Pye evengoed voor 'the teacher-student interactions with Westerners' die ook in gekoloniseerde landen gangbaar was.⁸⁷ De ambivalente houding tegenover het Westen uitte zich later in een autocratisch perspectief op democratie.

De Thaise aristocratie, waarvan velen in het Westen geschoold en geïnspireerd door het Humanisme en de Verlichtingsidealen, werd dankzij haar rol in het moderniseringsproces een steeds machtigere groep in de Thaise samenleving. In een poging deze nieuw verworven macht aan banden te leggen ontwikkelde koning Chulalongkorn (Rama V, 1868-1910) een bureaucratische, gecentraliseerde staat onder absolute koninklijke heerschappij. Dit zette kwaad bloed bij de nieuwe groep aristocraten, die hun macht steeds verder zagen afzwakken. In 1929 werd Thailand, inmiddels goed geïntegreerd in de internationale economie, hard getroffen door de wereldwijde economische crisis. Hoewel bevolking en leger massaontslagen, loondalingen en stijgende belastingtarieven opgelegd kreeg bleef het (omvang)rijke koningshuis buiten schot. 'A coup became inevitable as the economic woes were spiraling out of control', aldus historicus Patit Paban Mishra.⁸⁸

De revolutionaire alliantie van 1932, aangevoerd door de *People's Party*, bestond uit de in het Westen geschoolde nieuwe elite: jonge bureaucraten, oudere generaals en ambtenaren. Zij genoten steun van een nieuwe groep stedelijke zakenmannen, arbeiders en intellectuelen. Deze groep hoopte op grootschalige sociale veranderingen, maar werd in de late jaren dertig buiten de alliantie gesloten.⁸⁹ Koning Prajadhipok kon zijn prestigeverlies na de coup niet accepteren. Hij trad in 1935 af en verliet Thailand.

Desondanks is koning Prajadhipok, zoals gezegd, de Thaise geschiedenisboeken ingegaan als schenker van democratie. Zo wordt verwezen naar de brief die hij in 1935 schreef voor zijn aftreden, waarin hij stelt 'I am willing to surrender the powers I formerly exercised to the people as a whole, but I am not willing to turn them over to any individual or any group to use it in an autocratic manner without heeding the voice of the people.'⁹⁰ De betekenis van de brief van de koning moet echter gezien worden in de context van zijn mislukte en dus vernederende poging de macht te hergrijpen, zoals Thongchai in zijn artikel *Toppling Democracy* stelt. In de perceptie van koning Rama VII was de revolutie natuurlijk vooral een greep naar de macht van een klein groepje ontevreden militaire leiders.⁹¹

Met de afschaffing van de absolute monarchie in 1932 brak een nieuwe politieke en economische tijd aan voor Thailand. De *People's Party*, onder leiding van militair Plaek Phibunsongkhram (Phibun), stelde zich tot doel progressieve hervormingen door te voeren. Maar de *People's Party* zag zich geconfronteerd met een erfenis aan instituties vol leden van het koninklijk huis en koningsgezinden. Phibun (van 1938-1944 en van 1948 tot 1957 premier/dictator van Thailand) poogde de monarchie te

---

⁸⁷ Pye, *Asian Power and Politics*, 96.

⁸⁸ P.P. Mishra, *The history of Thailand* (Santa Barbara 2010) 104.

⁸⁹ P. Pasuk, C. Baker, *Thailand. Economy and Politics* (New York 1997) 286.

⁹⁰ Winichakul, T., 'Toppling Democracy', *Journal of Contemporary Asia* 38:1 (2008) 12.

⁹¹ T. Winichakul, 'Toppling Democracy', 12

neutraliseren door het onder een constitutie te plaatsen, de eerste in de Thaise geschiedenis. De aristocratie weigerde echter de macht te delen met de nieuwe elite.⁹²

2.3. Jaren vijftig: militaire en koninklijke alliantie

In de strijd die zich ontwikkelde nam de macht van het leger verder toe. Tegelijkertijd viel het leger uiteen in twee politieke stromingen. De eerste stroming bestond voornamelijk uit jongere militairen en soldaten die de afschaffing van de absolute monarchie als het begin van een sociale revolutie zagen. Zij meenden dat het leger de wens van het volk vertegenwoordigde. De tweede stroming bestond voornamelijk uit militairen en soldaten die de populistische republikeinse koers verwierpen en de kant kozen van de oude aristocratie ter verdediging van de absolute staat.⁹³ Deze conservatieve klik bleef de gehele jaren veertig proberen de rol van de constitutionele monarchie uit te breiden. De monarchie als ideologisch legitimerend instituut is dus, zelfs in deze periode, nooit helemaal verdwenen.

Na de revolutie van 1932 vonden tot in de jaren vijftig zeven staatsgrepen plaats, waarvan vijf succesvol. Er wist zich echter geen dominant blok te vormen. In de machtsstrijd tussen politieke partijen, bureaucratie en kapitalisten en koningsgezinden bepaalde het leger wie de macht daadwerkelijk in handen kreeg en wat voor parlementaire vorm de regering kreeg. Na een roerige periode beloofde premier Phibun eerlijke verkiezingen, maar kwam deze belofte niet na. Publieke ontevredenheid en demonstraties waren het gevolg.⁹⁴

De ontstane instabiliteit greep generaal Sarit Thanarat in 1959 aan als gunstige gelegenheid tot het plegen van een staatsgreep 'which altered the face of modern politics in Thailand,' aldus Hewison.⁹⁵ De generaal wist twee groepen te verenigen: aan de ene kant de conservatieve stroming binnen het leger die oude aristocratie en de absolute staat verdedigden, en aan de andere kant de koningsgezinden binnen de aristocratie. Onder zijn leiderschap werd de monarchie de kern van deze alliantie. Gedurende de jaren vijftig 'this axis allied with domestic capital', aldus Pasuk en Baker.⁹⁶

De dictatuur van Sarit (1959-1963) wist een dominant machtsblok te creëren, een staat 'which incorporated capitalist developmentalism and authoritarianism with a technocratic logic to the organisation and operation of the state apparatus', aldus Hewison.⁹⁷ Iedere oppositie tegen de militaire dictatuur werd als communist, landverrader en als Thai-onwaardig de kop in gedrukt. De generaal verbood alle politieke partijen, stelde een strenge media censuur in en verbood het samenkomen van vijf mensen of meer. Sarit bouwde het aanzien van de koning weer op als eeuwenoud instituut en voorvechter van de democratie. Sarit gebruikte de monarchie derhalve als legitimering voor zijn militaire dictatuur.

---

⁹² J. Buchanan, "Thailand's Crisis and the 1932 Revolution. The country will not be able to move forward until it has properly dealt with its past (versie 16 juli 2014), <http://thediplomat.com/2014/07/thailands-crisis-and-the-1932-revolution/> (3 januari 2015).

⁹³ Pasuk, Baker, *Thailand. Economy and politics*, 286.

⁹⁴ M.K. Connors, *Democracy and national identity in Thailand* (Londen en New York 2003) 43.

⁹⁵ Hewison, *Political change in Thailand*, 12.

⁹⁶ Pasuk, Baker, *Thailand. Economy and politics*, 286-287.

⁹⁷ Hewison, *Political change in Thailand*, 13.

Generaal Sarit en de jonge koning Bhumibol, sinds 1947 op de troon, deelden een overeenkomstige visie op de politieke inrichting van Thailand. Zo meende Sarit dat de geïmporteerde politieke theorieën van de democratie in de decennia sinds 1932 aantoonbaar had gefaald en zich zodoende geen passend systeem voor Thailand had bewezen.⁹⁸ In de visie van Sarit diende het land niet middels dergelijk problematische componenten geregeerd te worden, maar via Thaise ideologieën. Koning Bhumibol begaf zich destijds als onervaren nieuwkomer in een door het leger overheerst politiek spel. In zijn zoektocht naar het veiligstellen van het voortbestaan van de tweehonderdjaar oude Chakri-dynastie, waar hij een directe afstamming van is, leek de actieve rol die Sarit hem bood als geroepen te komen. De koning begon zich langzaam aan politiek te profileren. De basis voor Thailand's 'chronic democratic crisis through political machinations' was gelegd.⁹⁹

2.4. Jaren zeventig: van volksopstand tot money politics

De turbulentie van de jaren zeventig wordt doorgaans als cruciaal omslagmoment en meest democratische periode in de Thaise politieke geschiedenis omschreven. De succesvolle volksopstand tegen de militaire dictatuur van 1973 tot 1976 resulteerde echter in een verstikkende repressie. De periode kan daarom het best gezien worden als een experimentele, chaotische periode waarin protestbewegingen en radicale ideologieën de politiek tijdelijk wisten te beïnvloeden.¹⁰⁰

Thailand onderging in de late jaren vijftig en gedurende de jaren zestig in hoog tempo omvangrijke sociaal economische veranderingen. De economische groei ligt in deze periode rond 7% per jaar en de bevolking groeit explosief. Een gevolg van de explosieve economische groei was de steeds grotere deelname van studenten uit de arbeidersklasse. Studentenaantallen stegen van 15,000 in 1961 tot 50,000 in 1972. Deze nieuwe generatie studenten werd politiek bewuster en beïnvloed door revoluties en opstanden, zoals de Parijse Studentenrevolte die in mei 1968 Frankrijk verlamde.¹⁰¹

De ontwikkelingen in het onderwijs gingen daarnaast gepaard met een snelle urbanisatie, aanzienlijke industriële ontwikkelingen en het verdwijnen van rijstlandbouw. Terwijl fabrieken en bedrijven ontwikkelden en de middenklasse groter werd, nam de kloof tussen arm en rijk steeds verder toe. Economische groei resulteerde in verdere differentiatie van de Thaise klassenstructuur. Stakingen, hoewel verboden door het regime, kwamen steeds vaker voor. Daarnaast raakte de hiërarchische, traditionele Thaise samenleving aangetast door intensief contact met westerse gewoonten. Vanwege de Koude Oorlog was de angst voor communisme onder de Thaise regering groot.¹⁰²

Hoewel het politieke systeem dus geconfronteerd werd met aanzienlijke problemen en de samenleving dientengevolge onder druk kwam te staan, kenmerkte de politiek zich in deze periode door stagnatie. De regering wist niet tot adequaat beleid te komen als reactie op de ontwikkelingen. Wel werden tegenstanders onderdrukt, werden de media gecontroleerd en werd een op corruptie gebaseerd systeem

⁹⁸ Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, 134.

⁹⁹ Ivarsson, Isager, *Saying the unsayable*, 4.

¹⁰⁰ Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, 136.

¹⁰¹ G.J. Ungpakorn, *A Coup for the Rich*, 71.

¹⁰² D. Morell, C. Samudavanija, *Political Conflict in Thailand. Reform, Reaction, Revolution* (Massachusetts 1981) 5.

van patronage hardnekkig gehandhaafd.¹⁰³ Demonstraties onder studenten en arbeiders namen toe en het parlement raakte verdeeld. Het militair regime voelde macht wegslijpen. In 1971 pleegde premier Thanom daarom een coup tegen zijn eigen regering, schortte de grondwet op en ontbond het parlement. Het parlement zou bewust het goedkeuren van de begroting vanaf 1970 hebben vertraagd, waarmee het economisch voorbestaan van Thailand op het spel was komen te staan. De coup zou ook noodzakelijk zijn in de strijd tegen het communistische gevaar.

Hiermee haalde Thanom zich de woede van de Thaise bevolking op de hals. Studenten namen het initiatief voor demonstraties, die explosief groeiden. Zij eisten een nieuwe grondwet en het aftreden van de in hun ogen corrupte regering.¹⁰⁴ De studenten werden gesteund door de Thaise middenklasse, die niet zozeer sympathiseerde met de ideologische, democratische doeleinden van de studenten, maar gefrustreerd waren over sociale en economische veranderingen. De protesten werden bloedig neergeslagen door het leger van Thanom. Honderden demonstranten vonden de dood. Het bloedbad resulteerde in ingrijpen van de koning, die Thanom niet langer de vereiste politieke legitimering kon bieden. Bhumibol kondigde publiekelijk de verbanning van Thanom aan en selecteerde eigenhandig die nieuwe minister-president. Niet geheel toevallig was de nieuwe minister-president ook hoofd van de *Privy Council*, de raad van adviseurs van de koning.¹⁰⁵ De *Privy Council* werd vanaf dat moment een handig instrument voor Bhumibol om zijn invloed te vergroten: de raad vergadert (nog steeds) twee keer in de week, beoordeelt alle wetgeving, en biedt de koning op tal van onderwerpen aanbevelingen. De koning kon op zijn beurt partijleiders raadplegen.¹⁰⁶

In 1975 en in 1976 werden verkiezingen gehouden, maar vanwege de sterke polarisatie tussen 'links' en 'rechts' mislukte het vormen van een regering keer op keer. Als olie op het vuur fungeerde de angst dat Thailand net als haar noordelijke buurlanden aan het communisme ten prooi zou vallen.

Op 6 oktober 1976 bereikte de polarisatie een hoogtepunt nadat studenten, wederom bij Thammasat Universiteit, demonstraties hielden tegen de terugkeer van de verbannen ex-dictator Thanom. De situatie escaleerde volledig. Studenten werden beschuldigd van *lèse-majesté* en over de legerradio werd 'Kill the communists!' geroepen. Het leger bestormde de universiteit; studenten werden lukraak doodgeschoten, levend in brand gestoken of aan bomen opgehangen. Het dodenaantal werd over de honderd geschat.¹⁰⁷

De massale chaotische demonstraties hadden het Thaise leger in 1973 gedwongen de touwtjes, die zij voor bijna veertig jaar nauwsluitend om de politieke macht hadden gespannen, te laten vieren. Maar exact drie jaar later, in oktober 1976, was het leger wel succesvol in wat in 1973 faalde: het snoerde de touwtjes weer even strak als daarvoor aan. Een ultra conservatieve, rechtse regering werd naar voren geschoven. Daarmee werd de status-quo van de conservatieve alliantie van 1957 in feite hersteld.

¹⁰³ Morell en Samudavanija, *Political Conflict in Thailand*, 5.

¹⁰⁴ T. Haberkorn, *Revolution Interrupted. Farmers, Students, Law, and Violence in Northern Thailand* (Wisconsin 2011) 11.

¹⁰⁵ Haberkorn, *Revolution interrupted*. 12.

¹⁰⁶ McCargo, 'Network monarchy and legitimacy crises in Thailand', 501.

¹⁰⁷ Handley, *The King Never Smiles* (Yale 2006) 235.

Pasuk en Baker concluderen dat de middenklasse en (Chinese) entrepreneurs in de jaren zeventig succesvol toegang tot de politiek hadden weten af te dwingen, 'But the reaction of 1976 also ensured that the growth of business would take place against the background of the bureaucratic state in an ascendant, triumphant phase.'¹⁰⁸ In Thailand zou sindsdien sprake zijn van *crony* kapitalisme, waarin success in het bedrijfsleven afhankelijk is van goede contacten met overheidsambtenaren. 'Elections...often produce the best government money can buy, rather than a good one', menen ook Surin en McCargo.¹⁰⁹ De crisisjaren zeventig resulteerden evenwel in een groeiend belang van verkiezingen als mechanisme voor het sturen van politieke verandering. Het grootste deel van de bevolking bleef echter van politieke participatie uitgesloten 'through a number of pernicious influences, including money politics (...) amounting to a corruption of the electoral system', legt Kevin Hewison uit.¹¹⁰ De traditionele gouden driehoek (bureaucratie, leger, monarchie) was intact gebleven: Thailand werd geregeerd door 'clusters of interlocking families, whose children go to the same schools, whose businesses are interconnected, who marry among themselves, and share a common set of values and interests', aldus Benedict Anderson.¹¹¹

De politieke rol van de monarchie moet hierbij niet onderschat worden. McCargo spreekt van het bestaan van een 'semi-monarchical rule', waarin de koning en zijn bondgenoten een moderne vorm van monarchie hebben gevormd die als para-politiek instituut functioneert.¹¹² Het systeem dat McCargo 'network monarchy' noemt kan het best omschreven worden als complex politiek netwerk, die de formatie van zogenaamd representatieve regeringen toestaat om politieke netwerken intussen te gebruiken om de regering te ondermijnen en ten val te brengen.¹¹³

De 'network monarchy' analyse van McCargo is volgens socioloog Joseph Harris evenwel een incomplete karakterisering van het Thaise politieke systeem.¹¹⁴ Harris wijst op het bestaan van andere prominente netwerken die een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld de zogeheten *Dusit 99* en de *The Sampran Forum*. Harris beschrijft de *Dusit 99* als een geformaliseerde 'circle of 99 creme de la creme' uit 'the spheres of business, military, politics, academia, and the bureaucracy', die vooral in de jaren zeventig en tachtig regelmatig bijeenkwamen in het *Dusit Thani Hotel* in Bangkok om zich over politieke vraagstukken te buigen. Leden van *Dusit 99* onderhielden veelal hechte relaties met de monarchie en de *Crown Property Bureau* en mengden zich actief in de politiek; sommigen werden premier of generaal. Ook *The Sampran Forum* had een expliciete (sociale) agenda. In 1986 kwam het netwerk, dat vooral bestond uit progressieve medische professionals, voor het eerst bijeen. *The Sampran Forum* richtte meerdere NGO's en instituties op. Leden van *The Sampran Forum* kregen functies bij de *Ministry of Public Health* en bewerkstelligden belangrijke historische hervormingen in de gezondheidszorg. *Dusit 99* en *The Sampran*

¹⁰⁸ Pasuk, Baker, *Thailand. Economy and politics*, 321.

¹⁰⁹ Kevin Hewison, *Political change in Thailand*, 17.

¹¹⁰ Idem, 17.

¹¹¹ Prachatai, 'Benedict Anderson. Outsider view of Thai politics' (versie 5 augustus 2011),

<http://www.prachatai.com/english/node/2694> (versie 6 februari 2015).

¹¹² D. McCargo, 'Network monarchy and legitimacy crises in Thailand', 501.

¹¹³ Ivarsson en Isager, *Saying the Unsayable*, 28-29.

¹¹⁴ J. Harris, 'Who governs? Autonomous political networks as a challenge to power in Thailand', *Journal of Contemporary Asia* (2014).

Forum bewijzen dat ook autonome politieke netwerken, met een eigen agenda en niet per definitie verbonden aan een specifieke politieke partij, een invloedrijke rol in de Thaise politiek spelen.

2.5. Jaren negentig tot 2014: van ‘people’s constitution’ tot staatsgrepen

In 1997 werd de ‘people’s constitution’ aangenomen, volgens waarnemers een keerpunt in de constitutionele geschiedenis van Thailand vanwege de vergaande hervormingen. In de progressieve grondwet werden voor het eerst expliciet mensenrechten beschermd. Ook legde de grondwet vast dat leden van het huis van afgevaardigden en de senaat voor het eerst direct door het volk gekozen werden. De grondwet bracht ook de strijdkrachten onder civiel bestuur.¹¹⁵ ‘The coup d’etat is outdated’, proclameert generaal Chetta Thanajaro in 1998 tegenover de *The New York Times*, die Thailand betitelde als ‘the latest Asian miracle’.¹¹⁶ Thailand zou als transitie land een grote stap binnen het democratiseringsproces hebben gezet en toonde zichzelf daarmee een voorbeeld voor de hele Zuidoost-Aziatische regio.¹¹⁷ Inmiddels is echter duidelijk dat de staatsgreep van 2006 een direct gevolg is van de ‘people’s constitution’, welke ook niet los kan worden gezien van de huidige politieke crisis.

Na de zoveelste staatsgreep in 1991 groeide publiekelijk verzet en de roep om een meer ter verantwoording te roepen regeersysteem. ‘The end of the Cold War and the economic boom of the 1990s combined with the enlightened ideas of a few members of the intelligentsia resulted in the passing of the most democratic constitution in the country’s history’, aldus Otto F. von Feigenblatt.¹¹⁸ De grondwet van 1997 werd voor het eerst opgesteld door een gekozen commissie. De Azië crisis wordt gezien als de prikkel tot succesvolle goedkeuring van de ‘people’s constitution’ in datzelfde jaar, omdat hervormingen noodzakelijk waren. De grondwet moet daarnaast gezien worden als een reactie op slecht bestuur, verkiezingsfraude, groeiende invloed van provinciale zakenmannen die zich in de nationale politiek mengden en gammele instituties onder de invloed van ‘money politics’.¹¹⁹

Sinds de jaren tachtig zijn grote bedrijven uit Bangkok, provinciale zakenmannen en de stedelijke middenklasse de meest invloedrijke spelers in de Thaise politiek. Zij hebben een electorale overmacht op de plattelandsbevolking. ‘The middle class dominates public debate over politics. Big business exerts the power of its wealth, its economic role, and its celestial connections in the dim background. These three realms whirl and clash to create the lively day-to-day drama of politics’, vatten Pasuk en Baker samen.¹²⁰ Ook studenten, NGO’s, de media, milieugroeperingen en intellectuelen mengden zich steeds meer in de politiek. Macht lag niet langer primair in handen van het leger en de bureaucratie. Dit uitte zich in zwakke coalities en instabiele regeringen. De traditionele elite stuurde aan op een nieuwe grondwet, omdat het bestaan van tientallen strijdende politieke partijen hun grip op het politieke systeem verzwakte. De Azië-

¹¹⁵ O.F. von Feigenblatt, ‘The Thai political paradox’, *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences* 5: 4 (2014) 777.

¹¹⁶ J. Kahn, ‘The latest Asian miracle. Chaos without coups’, (versie 26 juli 1998)

<http://www.nytimes.com/1998/07/26/weekinreview/the-world-the-latest-asian-miracle-chaos-without-coups.html> (versie 6 februari 2015).

¹¹⁷ Pasuk, Baker, *Thailand. Economy and politics*, 240.

¹¹⁸ Von Feigenblatt, ‘The Thai political paradox’, 776.

¹¹⁹ B. Dressel, ‘Thailand’s elusive quest for a workable constitution, 1997-2007’, *Contemporary Southeast Asia* 31: 2 (2009) 318.

¹²⁰ A.S. Yee, ‘Governance Modes in Global and Democratic Transitions: Issue Area Variations in Thai Politics since 1973’, *Asian Journal of Political Science* 11:1 (Juni 2003) 74.

crisis 'exposed deep structural weaknesses in Thailand's architecture, prompting Thai politicians to embrace demands for a new 'people's constitution' to strengthen electoral democracy', recapituleert socioloog Claudia Tazreiter.¹²¹

Politici pleitten daarom voor een radicaal andere bestuursvorm: een solide, robuust *check-and-balance* systeem met sterke instituties diende de macht en efficiëntie van de uitvoerende macht te vergroten en de strijdende, immer wisselende coalities tot een einde te brengen. Er werd veel moeite gedaan om de constitutie als meest democratische ooit bij de bevolking te propaganderen.

De nieuwe grondwet had voor de koningsgezinde elite echter onvoorziene en zeer ongewenste neveneffecten. In de ogen van de opstellers werkte de nieuwe grondwet 'too well'; de grondwet resulteerde in een onvoorziene machtsverschuiving naar de gewone kiezer. Het mobiliseren van de kiezer werd daarmee veel belangrijker voor politieke partijen. Thaksin Shinawatra, de rijkste zakenman van Thailand, gebruikte zijn kapitaal om een politieke partij op te zetten en gebruik (of misbruik) te maken van de nieuwe grondwettelijke regels die bedoeld waren om sterke politieke partijen te institutionaliseren. Thaksin bouwde populistische machtscentra onder de stedelijke armen, de plattelandsbevolking en de provinciale middenklasse. Thaksin wist een voorheen gedepolitiseerd electoraat te mobiliseren, wat resulteerde in grote verkiezingsoverwinningen voor Thaksin's *Thai Rak Thai* partij in 2001 en 2005. Thaksin had nagenoeg de absolute meerderheid. In geen enkele verkiezing sinds 1979 had een partij meer dan een derde van de stemmen weten te halen.¹²² Thaksin maakte zich populair door verscheidene economische stimuleringsprogramma's voor plattelandsdorpen en het instellen van een staatszorgstelsel. Antropoloog Andrew Walker concludeert zelfs: 'peasants in Thailand are, for the most part, no longer poor. They are middle-income peasants.'¹²³

Thaksin bouwde dus een eigen invloedrijk patronagenetwerk op, waarmee hij een grote bedreiging voor het gevestigde patronagenetwerk werd. Een veelvoorkomend misverstand in de analyse van de meest recente politieke crisis is echter dat de electorale overmacht van Thaksin exclusief berust op steun uit de arme(re) provincies in het noorden en noordoosten. Ook een deel van de stedelijke middenklasse schaarde zich achter Thaksin nadat zij zich door de traditionele elite in de nasleep van de Azië crisis gepasseerd voelden. De strijd tussen rivaliserende elites die heeft geleid tot de huidige crisis moet dan ook niet worden gezien als een strijd tussen rijk en arm, het centrum tegen de periferie, maar als een strijd die dwars door alle lagen van de samenleving snijdt. De aanval van Thaksin op de gevestigde politieke orde zet traditioneel dominante instituties en actoren onder druk. Zo werd de senaat, door de 'people's constitution' aangewezen als neutrale scheidsrechter, onder Thaksin net zo partijdig als het parlement. De meeste senatoren hadden politieke banden of een familieband met Thaksin.

---

¹²¹ Globalization and Social Transformation in the Asia-Pacific: The Australian and Malaysian Experience (Critical Studies of the Asia-Pacific)

¹²² MacGregor Marshall, A., *A kingdom in crisis. Thailand's struggle for democracy in the twenty-first century (Asian Arguments)* (Londen 2014) 157.

¹²³ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 150

De traditionele elite karakteriseerde de electorale populariteit van Thaksin dan ook als een dictatuur van het parlement en een tirannie van de meerderheid.¹²⁴ De steun onder de elite voor de eigenhandig gepropageerde ‘people’s constitution’ zwakte in ijf tempo af. Het is dus terecht om te concluderen dat, zoals Connors opmerkt, ‘constitution-making (...) has been largely a matter of consolidating elite power and diverting dissenting voices.’¹²⁵ De stedelijke middenklasse sloot zich in haar protest aan bij de traditionele elite. Dit impliceert dat de traditionele elite en een deel van de stedelijke middenklasse geen enkele intentie hebben democratisch bestuur buiten hun eigen exclusieve gezelschap uit te breiden. De coalitie die zich vormde om Thaksin te verslaan omvatte bijna het gehele *establishment*: de militaire top, de *Democrat Party*, de bureaucratie, de rechtelijke macht en de koningsgezinde middenklasse uit Bangkok.

Deze coalitie mobiliseerde grote demonstraties tegen Thaksin. De zoveelste theatrale strijd om de macht was een feit. Thaksin werd beschuldigd van corruptie, belastingontduiking en *lesè-majesté*. Het leger greep op 19 september 2006 in om Thailand te verlossen van Thaksin’s ‘meddling in the country’s independent institutions and to the deep division he has sowed among Thais.’¹²⁶ Thaksin vluchtte naar het buitenland. Andrew Walker merkt op dat de oude elite ondanks haar democratische voorwenselen ‘the assistance of a military coup, two party dissolutions, a new constitution, an activist judiciary, royal backing, an ultra-nationalist crisis, six months of escalating street provocation, military insubordination, and an economically disastrous airport shutdown’ nodig had om de macht te hergrijpen.¹²⁷

In augustus van 2011 kon de geïnstalleerde regering van Abhisit Vejjajiva verkiezingen niet langer uitstellen. De *Pheu Thai* partij van Thaksin’s zus Yingluck Shinawatra won met een overweldigende meerderheid. Terwijl de oude elite zich beraamde op een nieuwe strategie, beraamde Thaksin zich op mogelijkheden naar Thailand terug te keren. Het voorstel van de regering Yingluck tot amnestiewetgeving, waarmee politieke misdaden in het verleden zouden worden vergeven (en die ook Thaksin een vrijbrief bood terug te keren) stuitte echter op zo veel verzet dat Yingluck het voorstel moest intrekken. Maar het verzet was daarmee niet afgelopen. De oude elite stelde zich nu niet alleen tot doel de verkozen regering ten val te brengen, maar tevens democratie tijdelijk op te schorten, zodat de macht over het parlement voor onbepaalde tijd verzekerd zou zijn.

De traditionele elite zat echter, net als in 2006, met de ongekende populariteit van Thaksin opgescheept. De meerderheid van de Thai steunde de anti-regeringsbeweging niet. Daarom moest, net als in 2006, de legitimiteit van de regering worden ondermijnd. Tegelijkertijd diende provocaties een gewelddadige reactie uit te lokken, zodat het leger een voorwendsel had voor een staatsgreep. De ondermijnende strategie was dus hetzelfde als in 2006 en in 2008: een campagne van straatprotesten, parlementaire ongehoorzaamheid en gerechtelijke sabotage.¹²⁸

¹²⁴ P. Jory, ‘Thailand’s constitutional reform in changing times’, (versie 27 maart) <http://www.eastasiaforum.org/2012/03/27/thailand-s-constitutional-reform-in-changing-times/> (6 februari 2015).

¹²⁵ Dressel, *Thailand’s elusive quest for a workable constitution*, 297.

¹²⁶ ‘The Economist’, ‘Thailand’s military coup. Old soldiers, old habits’ (versie 21 september 2006), <http://www.economist.com/node/7944306> (versie 7 februari 2015).

¹²⁷ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 184-185.

¹²⁸ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 202.

Onder massale protesten, geleid door de *People's Democratic Reform Committee* (PDRC) en gesteund door de *Democrat Party*, werd het aftreden van Yingluck geëist. Yingluck schreef nieuwe verkiezingen uit, maar het establishment (wetende dat dit een verloren zaak zou zijn) eiste met de slogan 'Reform before Election' dat een ongekozen 'People's Council' twaalf tot achttien maanden zou regeren en politieke hervormingen zou overzien. Pas daarna zouden verkiezingen plaats kunnen vinden. 'Thaksinism' moest met wortel en al uitgeroeid worden. Hoewel de verkiezingen doorgingen, werd de uitslag (een overwinning voor Yingluck) ongeldig verklaard omdat demonstranten de toegang tot veel verkiezingsbureaus blokkeerden. Op 7 mei werd Yingluck door het Hooggerechtshof uit het ambt gezet vanwege vermeend machtsmisbruik. Op 22 mei greep het leger opnieuw in met een staatsgreep. Generaal Prayuth Chan-ocha rechtvaardigde de coup door te stellen dat Thailand vanwege de onoverkomelijke tegenstellingen tussen de strijdende partijen onbestuurbaar was; een burgeroorlog was voorkomen. De orde moest hersteld worden. Daarom zou het noodzakelijk zijn verkiezingen voor onbepaalde tijd uit te stellen.¹²⁹

2.6. Van elitestrijd tot opvolgingsstrijd

Zo is het parlement wederom voor onbepaalde tijd in handen van de conservatieve, oude elite. Dat was al die jaren de cruciale inzet van de elite geweest. De coalitie tegen Thaksin is namelijk niet alleen verenigd in verzet tegen de overweldigende macht van Thaksin. Zij vrezen voornamelijk kroonprins Maha Vajiralongkorn Sayammakutratchakuman. De politieke machtsstrijd is vervlochten met een koninklijke opvolgingsstrijd. De ultra-koninklijke retoriek van de oude elite moet verbergen dat het establishment in werkelijkheid tegen de wens van de koning in gaat en de koninklijke opvolging wil saboteren.¹³⁰

Ondanks dat het Thaise parlement historisch gezien zwak is, dient het parlement volgens de constitutie de nieuwe koning formeel aan te wijzen. Om de kans op succesvolle sabotage van de troonopvolging te vergroten is het dus voor de oude elite van cruciaal belang de meerderheid in het parlement te bezitten op het moment van overlijden van de koning. Zolang de koning nog in leven is, zal Thailand aan de oppervlakte verenigd zijn rondom koning en natie. Maar onder de oppervlakte schuilt een diepere machtsstrijd, een waarin alles op het spel staat.

Thaksin heeft tijdens zijn regeerperiode in nauwe financiële banden met de kroonprins geïnvesteerd door onder meer de gokverslaving van de kroonprins te bekostigen. De vermeende wederzijds voordelige relatie die hieruit zou zijn voortgevloeid zou kunnen resulteren in een *royal pardon* van de kroonprins, als hij eenmaal koning is geworden. Met een *royal pardon* zou Thaksin kunnen terugkeren naar Thailand om opnieuw premier te worden. Tegelijkertijd zou de kroonprins de populariteit die Thaksin onder grote delen van de (plattelands) bevolking geniet kunnen zien als noodzakelijke legitimering van zijn eigen koninklijke heerschappij. Vajiralongkorn, zich bewust van de sabotage intenties, zou tot angst van het establishment daarom ook wraakzuchtig zijn. Thailand zal een transformatie ondergaan als het steenrijke *Crown Property Bureau* (goed voor 370 miljoen euro) in handen van Thaksin en Vajiralongkorn komt. De machtsstrijd die zich voltrekt moet dus gezien worden als een *winner-takes-all*.

¹²⁹ Idem, 203-207.

¹³⁰ Idem, 159.

opstand 'of Thailand's wealthy who feared that a malignant monarch would destroy their privileges', aldus Marshall.¹³¹

Feit is dat de huidige samenstelling van de machtige *Privy Council* de kroonprins niet goed gezind is. Wikileaks documenten die de Amerikaanse ambassadeur in Bangkok in 2010 naar Washington stuurde hebben onthuld dat prominente figuren als Prem Tinasulanonda, Siddhi Savetsila, Anand Panyarachun (allen adviseurs van de koning in de *Privy Council*) de troonopvolging van de bij de bevolking zeer impopulaire kroonprins een verontrustend vooruitzicht vinden.¹³² Gezien zijn impopulariteit zou de opvolging het voortbestaan van de monarchie in gevaar kunnen brengen en daarmee de machtsbasis van de elite.

De angst bij het oude *establishment* voor legitimiteitsverlies is niet uit de lucht gegrepen. Na de staatsgreep van 2006 werd een referendum gehouden voor een nieuwe grondwet, die de 'people's constitution' moest vervangen. Een enorme propagandacampagne, met steun van het leger, moest de Thai ervan overtuigen vóór te stemmen. De dwingende leuze 'Love the King. Care about the King. Vote in the referendum. Accept the 2007 draft charter' liet Thai weten dat een stem tegen de grondwet een stem tegen de koning was. Desondanks stemde 42 procent tegen. 'As the elite secretly plotted over the royal succession, popular faith in the monarchy was collapsing', stelt Marshall vast.¹³³

Het is dus van groot belang te voorkomen dat de impopulaire kroonprins verdere schade zal toedoen. De Wikileaks documenten tekenden op dat de adviseurs van de koning te kennen gaven dat Thailand 'would be better off if other arrangements could be made.'¹³⁴ De voorkeur van de *Privy Council* zou uitgaan naar de zus van de kroonprins, prinses Sirindhorn, die zeer geliefd is onder de Thaise bevolking.

2.7. CONCLUSIE

De belangen van de Thaise bevolking raken ondergesneeuwd in de sterk uiteenlopende meningen over de bestaande verdeling van macht in Thailand. Zowel de traditionele ('gele') elite als de nieuwe ('rode') elite, vertegenwoordigd door Thaksin, zijn niet bereid elkaar bestaansruimte te geven. De elitestrijd past niet per definitie binnen een democratisch proces. De elitestrijd richt zich op de vraag wat de beste manier is om stabiliteit te creëren. Voor de traditionele elite is dat behoud van de status quo. Voor de nieuwe elite is dat het overnemen van de macht van de traditionele elite.

Indien Thaksin en Vajiralongkorn de gevreesde destructieve combinatie blijkt die de traditionele elite zo vreest, 'The authoritarian twisted Thailand they have created will remain, but they will no longer be its masters', observeert Marshall.¹³⁵ Indien de traditionele elite de macht toch weet te (her)winnen, dan lijken de vooruitzichten niet veel rooskleuriger. De conservatieve elite heeft per slot van rekening

¹³¹ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 160.

¹³² WikiLeaks, 'Thailand. Ambassador engages Privy Council chair Prem, other 'establishment' figures on year ahead' (versie 25 januari 2010), http://www.wikileaks.org/plusd/cables/10BANGKOK192_a.html (7 februari 2015).

¹³³ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 170.

¹³⁴ WikiLeaks, 'Thailand. Ambassador engages Privy Council chair Prem, other 'establishment' figures on year ahead' (versie 25 januari 2010), http://www.wikileaks.org/plusd/cables/10BANGKOK192_a.html (7 februari 2015).

¹³⁵ MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 219.

bijzondere vasthoudendheid getoond in oude patronen, waarin dankzij een machtsmonopolie geregeerd wordt. Politieke partijen moeten volgens McCargo in Thailand gezien worden als organisaties die constant aan verandering onderhevig zijn, als 'neither real nor authentic, but actual seeking power in complex political situations.'¹³⁶

In theorie heeft Thailand sinds 1932 een constitutionele monarchie, waarin de koning een symbolische en ceremoniële rol vervult. In de schimmige, ondoorzichtige praktijk wordt het land echter geregeerd door een oligarchie van onderling aan elkaar verbonden families met hechte banden met het koninklijk huis. Democratie lijkt daarin een dekmantel; alleen autoritaire maatregelen houden traditionele conservatieve instituties immers in stand. De traditionele elite heeft haar lot lang geleden bezegeld door haar legitimiteit aan de monarchie te ontlene. Een hiërarchische sociale structuur en overheersend complex patronagenetwerk dat institutionele relaties en verhoudingen bepaalt houdt Thailand nog altijd in de greep.

---

¹³⁶ Hewison, *Political change in Thailand*, 17.

Hoofdstuk 3. Thailand en de universalistische methode.

3.1. INLEIDING

Thailand komt niet als voorbeeld in *Violence and social orders* voor. Toch wordt de elitedynamiek zoals omschreven in het theoretische raamwerk van North et al. ook in Thailand zichtbaar als sturing van politieke ontwikkeling. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd waarom de in Thailand geïntroduceerde democratische principes een bedreiging vormen voor de stabiliteit van de traditionele elite (de *dominant coalition*) en resulteren in een ontregelde samenleving. De auteurs van *Violence and social orders* bieden daarmee een overtuigende verklaring voor de oorzaken van politieke crises in Thailand.

3.2. *Violence and social orders*: een analyse van de Thaise crises

Thailand past binnen de karakteristieken van een *Limited Access Order (LAO)*. Hoewel Thailand kenmerken heeft van een *OAO*, laat het koninkrijk zich het beste omschrijven met de typeringen van een *LAO*, waar een ‘predominance of social relationships organized along personal lines, including privileges, social hierarchies, laws that are enforced unequally, insecure property rights, and a pervasive sense that not all individuals are equal’ de samenleving aldus North et al. structureert. De auteurs benadrukken dat *LAO* geen ‘closed access orders’ zijn, maar dat ‘limited access’ wel het resultaat is in een *LAO* vanwege de overheersing van *patron-client* netwerken.¹³⁷ Toegang tot politieke en economische macht wordt in Thailand bepaald door de traditionele elite (de *dominant coalition*) waarin politieke rente een geprivilegieerde machtspositie in stand houdt.

De elitedynamiek die in *Violence and social orders* wordt beschreven is op verschillende momenten in de Thaise historische analyse te onderscheiden. Zo wordt de elitedynamiek zichtbaar in de angst voor kolonisatie in de negentiende eeuw. De koningen van de Chakri-dynastie (destijds de *dominant coalition*) zetten een ‘moderniseringsproces’ in gang, die Thailand de schijn van een naar westerse maatstaven moderne natiestaat moest geven. Modernisering is daarmee een bewuste strategie passend in de logica van het door North et al. geschetste raamwerk: de *dominant coalition* voerde omvangrijke veranderingen door in de overtuiging haar eigen positie en privileges zo het beste veilig te stellen. Zo bleef Thailand vrij van kolonisatie en behield de *dominant coalition*, ondanks de gelijktijdige opkomst van een nieuwe, in het westen geschoolde elite, vooralsnog intact. ‘Because elites know that violence will reduce their own rents, they have incentives not to fight’, verklaren North et al.¹³⁸

Hier kwam echter verandering in met de wereldwijde economische crisis in 1929, die alle lagen van de Thaise samenleving hard trof, met uitzondering van het (omvang)rijke koningshuis; de monarchie bleef geheel buiten schot. Een staatsgreep werd onvermijdelijk.¹³⁹ De nieuwe in het Westen geschoolde elite verwierp in 1932 de absolute monarchie en vormde een nieuwe *dominant coalition*. Tegelijkertijd accepteerde de oude aristocratie de nieuwe elite niet: een nieuwe ‘intra-elite competition’ was een feit.

---

¹³⁷ North et al. *Violence and social orders*, 37.

¹³⁸ Idem, 18

¹³⁹ P.P. Mishra, *The history of Thailand* (Santa Barbara 2010) 104.

Thailand kreeg voor het eerst een constitutie. De *dominant coalition* legde zichzelf wederom westerse politieke structuren op, maar hield tegelijkertijd vast aan diepgewortelde tradities en gebruiken. Een autocratisch perspectief op de bestuurlijke inrichting bleef daarmee intact.

North et al. bieden indirect een verklaring voor waarom de westerse politieke structuren niet werkbaar zijn in Thailand. Dergelijke westerse concepten en instituties passen alleen in een *OAO*. De kenmerken van een *OAO* (universele rechten, onpersoonlijke relaties, vrije toegang tot de markt, meer politieke vrijheden, democratische verkiezingen etc.) brengen eenmaal geïntroduceerd in een *LOA* niet dezelfde welvarende voordelen voort, indien de door North et al. opgesomde drempelvoorwaarden niet eerst zijn behaald. Hoewel in Thailand bijvoorbeeld politieke competitie is toegestaan hebben verkiezingen een andere waarde in de *LOA* Thailand, waar corruptie en *vote-buying* onderdeel zijn van het verkiezingsproces. North et al. benadrukken zelfs dat de *OAO* karakteristieken in een *LAO* resulteert in een ontregelde samenleving, omdat de precair in elkaar gezette *rent-seeking* regelingen die de politieke stabiliteit bepalen zo worden ondermijnd.¹⁴⁰

In Thailand uit deze instabiliteit zich in constant terugkerende crises waarin sprake is van een geconsolideerde paradox binnen het politieke systeem. Enerzijds wordt de promotie van de monarchie als eeuwenoud instituut met autoritaire natuur als ideaalbeeld neergezet, en anderzijds wordt een moderne democratische monarchie gepropagandeerd. Deze tegenstelling reflecteert het voortdurende, eindeloze debat dat in Thailand wordt gevoerd over dictatuur en democratie. ‘The Swiss do not talk about democracy or politics at all, but they have democracy. The Thais on the other hand talk about democracy and their own politics non-stop, but they haven’t got democracy just the same’, stelt premier Kukrit Pramoj al in 1979 vast.¹⁴¹ Dit debat gaat niet over democratische, universele (*OAO*) principes, maar over wat de beste manier is om stabiliteit te creëren.

North et al. menen dat academici, beleidsmakers en hervormers de onderliggende logica van de *LAO* negeren of niet begrijpen, wat verklaart waarom ideeën of beleid tot ontwikkeling in een *LAO* faalt, of dit nu gericht is op economische of politieke hervormingen, democratisering of mensenrechten. Zo legt North uit: ‘Modern economics implicitly adopts the Weberian assumption that the state has a monopoly on violence and will not use it to exploit citizens, and so economics fails to understand the basic problem of development because it assumes the problem of violence away.’¹⁴² *OAO*-beleid past en werkt alleen in een *OAO*. Het beleid in een *LAO* is namelijk niet enkel gericht op het behouden en vergroten van de welvaart van de elite, maar primair op geweldsbeheersing. Door bepaalde groepen in de samenleving toegang tot geweldsmechanismen of privileges te geven, worden de groepen gestimuleerd samen te werken. Stabiliteit in een samenleving wordt dus bepaald door de manier waarop politieke elites omgaan met geweldsbeheersing. In Thailand overheerst een precair netwerk van patronage de samenleving. Gewapende groepen, zoals het Thaise leger, bewaken en bepalen de vrede zodat ze kunnen profiteren van economische monopolies, subsidies en belastingvoordelen.

¹⁴⁰ North, *Violence and social orders*, 264-265.

¹⁴¹ Connors, *Democracy and national identity in Thailand*, 1.

¹⁴² North, *Violence and social orders*, 264.

Het beleid van een *OAO* (het hanteren van universele onpersoonlijke relaties en rechten, politieke vrijheden, etc.) werkt het 'natuurlijke' beleid van geweldsbeheersing in een *LAO* dus alleen maar tegen.

Het is dus niet zo vreemd dat Sarit de westerse politieke concepten als vreemde geïmporteerde objecten voor Thailand kenschetst (zie p. 19); binnen de redentie van North et al. vormen zij een bedreiging omdat ze de (stabiliteit in de) samenleving niet ten goede komen. In een *LAO* zoals Thailand is de economie een voorzetting van politiek met andere middelen; ook het religieuze, militaire en het educatieve domein zijn met elkaar vervlochten. Het publieke- en privé-domein, het persoonlijke en sociale wordt door organisaties overbrugd.

Politieke stabiliteit wordt in Thailand zodoende nog altijd bepaald door de structuur aan relaties tussen de heersende elites (*the dominant coalition*) en andere groepen die North et al. beschrijven. Politiek is een dodelijk spel tussen rivaliserende elites, die doorgaans beleid ondersteunen die vooral de dominante coalitie ten goede komt; politici vergrijpen stemmen en steun door met het uitdelen van privileges, in plaats van gemeenschapsgoederen te verstrekken. Organisaties en instituties zijn gebaseerd op persoonlijke relaties (familiaal of op andere manier loyaal) in plaats van op onpersoonlijke basis. In welvaart en macht wordt alleen gedeeld als zo de eigen politieke overleving veilig kan worden gesteld.

De elitedynamiek die North et al. beschrijven wordt ook vanaf de jaren negentig duidelijk zichtbaar in de Thaise politiek. Met de 'people's constitution' kwam Thailand het dichtst bij een transitie naar een *OAO*. Voor het eerst werden expliciet mensenrechten beschermd. Ook legde de grondwet vast dat leden van het huis van afgevaardigden en de senaat direct door het volk gekozen werden. Tezamen met meer *checks and balances*, decentralisatie en electorale hervormingen zette Thailand belangrijke stappen richting de voor transitie noodzakelijke *doorstep conditions*. De 'people's constitution' bracht de strijdkrachten onder civiel bestuur, waarmee zelfs aan een van de drie *doorstep conditions* werd voldaan. Binnen een verleden met bijna geïnstitutionaliseerde militaire staatsgrepen waren dit grote stappen.

Thailand kon en kan desondanks niet als een *OAO* worden getypeerd. Het centrale element van onpersoonlijke relaties die de rechtsstaat structureren en instituties de uiteindelijke 'onsterfelijkheid' geven, kwam, zelfs met de introductie van de 'people's constitution', lang niet in zicht. Bovendien moet ook de totstandkoming van de 'people's constitution' gezien worden binnen de 'transition proper' van een *LAO*, waarin elites handelen in de overtuiging eigen belangen veilig te stellen. Zoals in het voorgaande hoofdstuk besproken zou de 'people's constitution' niet zonder de Azië-crisis van 1997 tot stand zijn gekomen. De rivaliserende elites stonden onder grote druk de crisis op te lossen. De crisis oversteeg dagelijkse politieke strijd en de elites werkten samen aan een oplossing. De samenwerking was echter van tijdelijke aard en eindigde zodra Thailand weer uit het dal opkrabbelde. Met de staatsgreep van 2006 liet het leger tenslotte zien dat civiel bestuur over de strijdkrachten, een van de drie basisvoorwaarden binnen de *doorstep conditions*, ook slechts een verworvenheid op papier was geweest.¹⁴³

Volgens North et al. moet een staatsgreep gezien worden als een typisch gevolg van uit balans geraakte intra-elite verhoudingen in een *LAS*. De herverdeling van privileges moet opnieuw

¹⁴³ C. Johannsen, 'Thailand: Quo vadis? The recession of democracy in the land of smiles' (versie 9 juli 2011), http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2012/3538/pdf/N_9_Thailand_Quo_Vadis.pdf (versie 13 maart 2015).

(uit)onderhandeld worden als de structuur van de *dominant coalition* veranderd onder invloed van nieuwe, invloedrijke ontwikkelingen en belangen. Indien nieuwe onderhandelingen mislukken en de elites elkaars (gewelddadige) capaciteiten verkeerd inschatten achten North et al. de kans groot dat de elites er niet langer voor terug zullen deinzen geweld in te zetten ter bescherming van de eigen privileges en om beleid te voorkomen dat dit belang niet dient.¹⁴⁴

In de staatsgreep van 2006 is dit patroon terug te vinden. Hoewel een nieuwe elite al voor 2001 de traditionele elite, verenigd in de *dominant coalition*, uitdaagde, wist de *dominant coalition* voorheen altijd een machtsmonopolie te behouden over politieke ontwikkeling in Thailand. Met de verkiezing van Thaksin, het boegbeeld van de nieuwe elite, werd dit machtsmonopolie doorbroken. De redenatie van North et al. toepassende heeft Thaksin zijn macht vervolgens verkeerd ingeschat. Hoewel zijn netwerk tot omvangrijke proporties gegroeid was, met allianties in de legertop aan toe, was de traditionele elite daarmee niet uitgeschakeld. Het leger greep wederom in om de eigen privileges te beschermen.

Met de opkomst van Thaksin en zijn verkiezing in 2001 is er geen samenhangende *dominant coalition* meer.¹⁴⁵ Omdat de huidige crisis niet wordt veroorzaakt door een strijd tussen rijk en arm, het centrum versus de periferie, maar door een strijd die dwars door alle lagen van de samenleving snijdt, is Thailand tot op het bot verdeeld. Het raamwerk van North et al. toepassende is de enige oplossing voor de Thaise cyclus van politieke crises een drastische verandering binnen de intra-elite verhoudingen. De kern van het probleem ligt daarmee niet in het verkiezingsproces waarin corruptie en *vote-buying* gangbaar zijn, maar in het respecteren van de verkiezingsuitslag en de ontwikkeling van intra-elite verhoudingen. De LAO is een zichzelf in standhoudende sociale formatie wiens duurzaamheid even waarschijnlijk is als dat van een OAO. Volgens het raamwerk van North et al. kan echter alleen de institutionalisering van onpersoonlijke verhoudingen in eeuwig durende instituties en vrije toegang tot economische en politieke organisaties een stabiel (democratisch) en duurzaam politiek systeem in Thailand voortbrengen.

3.3. *Violence and social orders*: kritische kanttekeningen

De theoretische uiteenzetting in *Violence and social orders* is niet geheel waterdicht. Allereerst pretenderen de auteurs een *conceptual framework* te hebben gecreëerd voor *human history*, maar door zich nagenoeg exclusief op (Europese) westerse samenlevingen te concentreren laten ze niet alleen heel wat menselijke geschiedenis achterwege, maar rest dientengevolge ook de vraag hoe stevig het conceptuele raamwerk overeind blijft staan ten overstaande van andere (niet-westerse) samenlevingen.

Ten eerste is de stelling van North, Weingast en Wallis dat een LAO zich doorgaans langzaam economisch ontwikkelt onjuist. Economische groei is volgens North et al. afwezig of beperkt in een LAO: 'Political and economic development appear to have gone hand in hand' en 'high income and good political institutions are closely related'.¹⁴⁶ Een LAO zou dan ook slecht bestand zijn tegen 'external

¹⁴⁴ North, *Violence and social orders*, 21.

¹⁴⁵ C. Johannsen, 'Thailand: Quo vadis? The recession of democracy in the land of smiles' (versie 9 juli 2011), http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2012/3538/pdf/N_9_Thailand_Quo_Vadis.pdf (versie 13 maart 2015).

¹⁴⁶ North., *Violence and social orders*, 2-3.

shocks'.¹⁴⁷ In Thailand gaat dit echter aantoonbaar niet op. De diep gepolariseerde Thaise samenleving en daaruit voortvloeiende politieke strubbelingen hebben in het verleden zelden een blijvende impact op de (groeïende) Thaise economie gehad. Vooralsnog is ook de meest recente crisis wat economische impact betreft niet veel anders.

Ten tweede blijft een fundamentele, complicerende factor in het theoretisch raamwerk onderbelicht. De keuze voor de inrichting van een samenleving is niet alleen politiek gemotiveerd, maar de keuze voor een *social order* is ook cultureel bepaald. North et al. menen dat 'Impersonally defined access (rights) to form organizations' een 'central part of open access societies' vormen.¹⁴⁸ Maar de mate van ontwikkeling van een systeem gebaseerd op patronage zoals in Thailand naar een systeem waarin formele, onpersoonlijke relaties instituties beheren is sterk cultureel bepaald. De mate waarin informele regels in een samenleving bepalend zijn kan cruciaal zijn binnen beantwoording van de vraag waarom samenlevingen ontwikkelen of achteruitgaan, stabiel of instabiel zijn.

De *doorstep conditions* blijken niet op overtuigende wijze in staat een logische verklaring te bieden op de vraag waarom samenlevingen zich op een bepaalde manier ontwikkelen. Daar zijn 'thousands of incremental changes' bij betrokken, aldus North et al.¹⁴⁹ Dit concluderen zij na historische casestudy waarin Europese landen de transformatie naar een *OAO* doormaken.¹⁵⁰ Voordat je als lezer begint te vermoeden dat de auteurs dan toch, ondanks nadrukkelijke ontkenning, een gemeenschappelijke, historische eindbestemming insinueren, onderstrepen North et al. dat iedere samenleving is geworteld in 'historically unique circumstances'.¹⁵¹ Het is niet gegarandeerd dat 'the same historical developments (will) necessarily bring another society to the doorstep'.¹⁵² Tegelijkertijd benadrukken de auteurs in hun analyse dat het ontstaan van onpersoonlijke relaties en verhoudingen overall wordt gedreven door het verlangen van de elites hun rijkdom, veiligheid en macht te behouden.

Op de meest cruciale vraag krijgt de lezer daarbij geen antwoord: waaróm besluiten de elites dat het in hun belang is over te gaan tot het delen van privileges en deze om te zetten in onpersoonlijke rechten die eerlijk gedeeld worden? In het bestuderen van de 'thousand incremental changes' die ervoor zorgen dat de elites het transformatieproces richting de *doorstep conditions* in gang zetten, liggen de werkelijke oorzakelijke ontwikkelingen verscholen die de verandering in een samenleving inzetten en politieke ontwikkeling aldus bepalen.

North et al. laten hier een fundamentele steek laten vallen, menen ook critici. Zo concludeert politicologe Caroline Hartzell dat *Violence and Social orders* zodoende geen 'clear guidelines' biedt 'to help the reader identify (the) critical moment in the development of social orders'; met andere woorden: het moment waarom 'some elites come to believe that adopting more impersonal relations will make them better off without threatening the stability of the dominant coalition.' Ook econoom Robert Margo meent dat North et al. falen in het bieden van 'an operative equilibrium theory of natural (*OAO*) versus open

---

¹⁴⁷ Idem, 6.

¹⁴⁸North, *Violence and social orders*, 2-3.

¹⁴⁹ Idem, 167.

¹⁵⁰ Idem, 168.

¹⁵¹ Idem, 193.

¹⁵² Idem, 243.

access orders derived from the 'bottom up' (micro-behaviour) or of the transition from one to the other.¹⁵³

Omdat de analyse in *Violence and Social orders* vooral vanuit macro-niveau is, blijft er weinig ruimte over voor bestudering van de problematiek op micro-niveau. Waar lokale betrokkenen (politici, entrepreneurs, boeren) bijvoorbeeld op stuiten, wat hun overtuigingen zijn en welke strategieën daaruit voortvloeien; kortom, in welke culturele context zij moeten opereren. Zonder deze culturele context blijven de *doorstep conditions* van North et al. bijna onstoffelijke concepten, waar culturele invloed uit weg is geabstraheerd.

North et al. lijken echter iedere vorm van kritiek met een disclaimer te hebben ingecalculerd. Zo verklaren ze standvastig dat 'A deep understanding of change must go beyond broad generalizations to a specific understanding of the cultural heritage of that particular society.'¹⁵⁴ Maar veel meer dan een lippen dienst blijkt deze uitspraak niet te zijn. Cultuur is als factor niet in het theoretisch raamwerk opgenomen. North et al.'s rigide begrip van *open access* gaat voorbij aan unieke cultuur historische situaties. Maar ook op deze kritiek hebben de auteurs gerekend: zij geven te kennen zich te realiseren dat de 'Euro-American focus' in het raamwerk 'leads to narrow inferences from historically unique conditions that are inappropriate for other societies.'¹⁵⁵ Deze conclusies stroken echter niet met hun sociologisch gefundeerde, universeel opgezette onderzoek, waarin zij zoeken naar wetmatigheden en vanuit een gefaseerde structuur verklaringen voor politieke ontwikkeling geven.

Ondanks de bijna onvermoeibare pogingen van de auteurs het tegendeel te bewijzen moet *Violence and Social orders* beschouwd worden als theoretisch raamwerk passend binnen de in hoofdstuk 1 beschreven moderniseringstheorieën. Het theoretische raamwerk is vooral gewijd aan kenschetsingen en classificeringen, net als de eerste generatie moderniseringstheoretici. Net als Lipset, Rostow, Huntington, Inglehart en Welzel identificeren North et al. de typische onderscheidende kenmerken in samenlevingen om typologieën te creëren en samenlevingen vervolgens te classificeren als traditioneel of modern, met bijbehorende ideaaltypes. Ondanks een hoop mitsen en maren wijzen North et al. evengoed de westerse wereld met haar *OAO* als ideaaltype aan om aan de hand van de westerse geschiedenis een ontwikkelingsproces voor de niet-westerse wereld te schetsen. Alleen al de keuze voor het woord 'transitie' verraad de schetsing van een evolutionair proces. Ook de gefaseerde indeling van primitieve samenleving naar een *LOA* naar een *OAO* verraad teleologische wetmatigheden; primitieve samenlevingen en *LAO* zijn misschien duurzaam en stabiel, maar worden gepresenteerd als zijnde in een onvoltooide tussenfase. Hier behandelen North et al. ontwikkeling net zoals Rostow aan de hand van een 'stage-theory', waarin staten afstevenen op 'volwassenheid'. North et al. schatten dat het transitieproces van een *LAO* naar een *OAO* gemiddeld vijftig jaar in beslag neemt. Op deze manier wijkt het raamwerk niet veel meer af van modernisering als een rationeel, progressief proces waarin de consolidatie van democratie een gegeven eindresultaat is.

¹⁵³ E. Laws, A. Leftwich, 'Bringing history back in: three big books'(versie juli 2012), <http://publications.dlprog.org/Bringing%20History%20Back%20in.pdf> (versie 13 maart 2015).

¹⁵⁴ North, *Violence and social orders*, 271.

¹⁵⁵ North, *Violence and social orders*, 193.

Met het werk van North et al. wordt eens te meer duidelijk dat de aanhangers van de moderniseringstheorie ondanks de kritiek in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw de theorie allerminst terzijde hebben geschoven. In tegendeel, de ontdekte barsten in de theorie zijn ‘creatively extended in new directions that could account for the anomalies’, aldus socioloog Robert Marsh.¹⁵⁶ Deze creative interpretatie is ook in het werk van North et al. zichtbaar. Zoals Inglehart en Welzel in hoofdstuk 1 beschreven is ook uit *Violence and social orders* af te leiden dat North et al. modernisering zien als een proces van menselijke ontwikkeling waarin de kans op democratie (de *OAO*) steeds groter wordt, omdat het de meest stabiele, welvarende samenlevingen voortbrengt. Alleen de *OAO* lost immers het geweldsmechanisme op en elimineert de elitedynamiek, die de Thaise politiek blijft verlammen.

Net als de klassieke moderniseringstheoretici zijn ook North et al. te bekritisieren op de afwezigheid van *agency*, waarmee de patronen die zij identificeren nu juist kunnen worden verklaard. North et al. erkennen de rol van cultuur, maar beschouwen deze desalniettemin als verwaarloosbaar ten overstaande van de structurele factoren. Het raamwerk ‘for interpreting recorded human history’ verklaart achterliggende oorzaken van politieke instabiliteit, maar brengt de lezers niet dichterbij een begrip van de sturende krachten die de politieke inrichting van een samenleving bepaalt, omdat de cruciale puzzelstukjes in de theoretische benadering van North et al. ontbreken.

3.4. CONCLUSIE

Siam vormde zichzelf in de negentiende eeuw om tot natiestaat naar westers voorbeeld. In 1932 kwam een einde aan de absolute monarchie en werd Thailand een constitutionele monarchie. Tegelijkertijd overheerst nog altijd een hiërarchische sociale structuur met complex patronagenetwerk dat institutionele relaties en verhoudingen bepaalt. Thailand is daarom volgens het theoretische raamwerk in *Violence and social orders* een *LAO*. De concepten en instituties van een *OAO* werken destabiliserend als deze in een *LAO* worden geïntroduceerd zonder eerst aan drie drempelvoorwaarden te voldoen. Thailand voldoet aan geen van deze drie drempelvoorwaarden. De in Thailand aanwezige *OAO*-instituties ontregelen de samenleving, omdat de *rent-seeking* regelingen die politieke stabiliteit in een *LAO* als Thailand bepalen, zo worden ondermijnd. In Thailand uit de ontstane instabiliteit zich in constant terugkerende crises waarin sprake is van een geconsolideerde paradox binnen het politieke systeem. De strijd die in Thailand wordt gevoerd gaat niet over democratische principes, maar over wat de beste manier is om stabiliteit te creëren. Stabiliteit is wat de traditionele elite betreft behoud van de status-quo. Democratische principes vormen dus een bedreiging voor de stabiliteit van de *dominant coalition*, de traditionele elite.

De *dominant coalition* bestaat sinds de jaren vijftig van de twintigste eeuw uit de gouden driehoek van bureaucratie, leger en monarchie. Ondanks verschuivingen in allianties binnen de elitedynamiek bleef de *dominant coalition* altijd grotendeels intact. Ook in tijden van politieke crisis bleef een patronagenetwerk hardnekkig stand houden. Met de electorale opkomst van Thaksin Shinawatra bestaat er echter geen *dominant coalition* meer. Thailand is tot op het bot verdeeld in ‘rood’ en ‘geel’.

---

¹⁵⁶ Marsh, 'Modernization theory, then and now', 261.

De enige oplossing voor de huidige patstelling is volgens North et al. verandering binnen de intra-elite verhoudingen. Alleen de institutionalisering van onpersoonlijke verhoudingen in ‘eeuwig durende’ organisaties en vrije toegang tot het politieke systeem kan een duurzaam politiek stelsel in Thailand voortbrengen.

De auteurs impliceren hiermee dat een *LAO* als Thailand in een onvoltooide transitiefase (vast)zit. Alleen de *OAO* lost immers het geweldsmechanisme op en elimineert de elitedynamiek die de Thaise politiek in een continue crisis houdt. Het raamwerk van North et al. ligt zodoende in het verlengde van de moderniseringstheorie. *Violence and social orders* kan met haar gefaseerde transitieproces van primitief naar ‘modern’ niet helemaal ontsnappen aan assumpties van Hegeliaanse ontwikkelingstheorieën.

North et al. verklaren ten slotte niet waarom politieke elites besluiten tot het delen in hun privileges, een keuze waarmee uiteindelijk verandering en ontwikkeling in een samenleving tot stand komt. De auteurs bieden een overtuigende verklaring voor de oorzaken van politieke instabiliteit, zoals de toepassing van het theoretische raamwerk op de analyse van de Thaise politieke geschiedenis toont, maar bieden naast structurele factoren geen verklarend inzicht in de sturende krachten achter de bestuurlijke inrichting van de (Thaise) samenleving.

De auteurs hebben dan ook geen aandacht voor de invloed van micro-actoren. Cultuur is niet als factor in het theoretische raamwerk opgenomen. Ontwikkeling van een systeem gebaseerd op patronage naar een systeem waarin onpersoonlijke relaties instituties beheren is echter sterk cultureel bepaald. Het normatieve raamwerk van North et al. kan dan ook, ondanks de aantoonbaar sterke kanten, het best worden gezien als beginpunt van analyse. Een diepgaand antwoord op de onderzoeksvraag vraagt om een aanvullende particularistische onderzoeksmethode. In het volgende hoofdstuk wordt duidelijk hoe belangrijk de culturele onderbouwing binnen de geschiedenis van het Thaise politieke systeem al dan niet is.

Hoofdstuk 4. Thailand en de particularistische methode.

4.1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van een particularistische methode uiteengezet in welke culturele context het Thaise politieke stelsel zich heeft ontwikkeld. De cycli van politieke crises in Thailand moet gezien worden als een culturele identiteitscrisis. De sleutel tot begrip van de Thaise politiek ligt in de geschiedenis van de Thaise nationale identiteitsvorming. Decennialang hebben machthebbers op succesvolle wijze de symbolen van deze identiteit geconstrueerd en gereconstrueerd in *Thai-style democracy* met de leus Natie, Religie, Koning, met *Thainess*, met *Thai-style democracy* en de zogenoemde zelfvoorzienende economie. De koningsgezinde elite hield patent op deze sociale constructies en wist zo een patronagenetwerk in elkaar te zetten en in stand te houden om de eigen dominantie natuurlijk te doen lijken. In Thailand is een culturele crisis gaande waarin traditionele ideeën over macht als boeddhistisch concept onverenigbaar lijken met ‘moderne’ westerse ideeën over politieke staatsinrichting.

4.2. De culturele constitutie

Een Thaise grondwet is een gemiddelde levensduur van vier jaar gegund.¹⁵⁷ De Thaise grondwet is ‘political football to be kicked around by the winning team’, observeert ook Duncan McCargo.¹⁵⁸ Verklaringen voor deze korte levensduur moeten gezocht worden in de unieke politieke cultuur, menen Thaise intellectuelen. Grondwetten die de revue gepasseerd zijn, zijn vreemde geïmporteerde objecten, ‘brain children of French-centred civil servants and US-influenced political scientists’ en zijn daarmee ‘French in foundation and American in ideal’, legt Tongnoi Tongyai, voormalig adviseur van koning Bhumibol, uit. Een ongeschreven grondwet is het beste voor Thailand, maar het Thaise volk is ‘not sophisticated enough to understand’.¹⁵⁹ De constatering van Tongyai getuigt van zowel een paternalistische kijk op de politieke staatsinrichting als een ambivalente houding van de politieke elite jegens democratie. In Thailand bepaalt de traditionele politieke cultuur de betekenis en invulling van concepten als macht, sociale orde en hiërarchie, die de relaties tussen de regering en het volk, tussen de staat en de samenleving vorm geven.

Vanuit dit uitgangspunt redenerend kan verklaard worden waarom een grondwet ‘no real meaning in Thai culture’ heeft, herhaalt ook de in Thailand vooraanstaande historicus Nidhi Eoseewong. In Thailand vormen ‘ways of life, ways of thinking, and values of the society’ een ongeschreven culturele constitutie, die meer waard is dan de geschreven grondwet.¹⁶⁰ Deze culturele constitutie ‘refers to unwritten rules on safe political space created by the counterbalancing of authority and influence’, aldus Nidhi. De culturele constitutie heeft zich onder specifieke historische omstandigheden binnen de Thaise

---

¹⁵⁷ S. Premsrirat, P. Liamputtong, *Contemporary socio-cultural and political perspectives in Thailand* (Londen en New York 2014) 188.

¹⁵⁸ Premsrirat, Liamputtong, *Contemporary socio-cultural and political perspectives in Thailand*, 189.

¹⁵⁹ Hewison, *Political change in Thailand*. 69.

¹⁶⁰ Nidhi, E., The Thai cultural constitution (versie maart 2003), <http://kyotoreview.org/issue-3-nations-and-stories/the-thai-cultural-constitution/> (versie 13 maart 2015).

samenleving ontwikkelt en laat zich niet, zoals een westerse grondwet, even schriftelijk vastleggen. De culturele constitutie is heilig en onschendbaar, constateert Nidhi. Een begrip van de culturele constitutie is volgens Nidhi cruciaal 'because it creates understanding both of Thai political culture and of the source of changes in Thai political culture as well.'¹⁶¹

Een cruciaal onderdeel van de Thaise culturele constitutie is religie. De Thaise politieke cultuur is volgens cultuurhistoricus Patrick Jory gebaseerd op het concept *barami*, wat zoveel betekent als moreel of waardig zijn. Volgens Jory komt de term *barami* voort uit de boeddhistische traditie waarin de toekomstige *bodhisatta* (boeddha), 'vowed to 'accumulate' ten kinds of *barami* in order to achieve the state of moral and spiritual "Perfection" that enabled the attainment of enlightenmenat and Buddhahood.'¹⁶² De tien eigenschappen van boeddha zijn vrijgevigheid, morele waardigheid, zelfverloochening, wijsheid, energie, geduld, waarheidsgetrouw, zachtmoedigheid en gelijkmoedigheid. De boeddhistische historiografie schrijft voor dat de koning een directe afstammeling is van boeddha en geadoreerd moet worden als *bodhisatta*. In de feodale Thaise samenleving werden deze religieus-historische discoursen gebruikt als verklaring ter legitimering van de absolute monarchie, 'conflating the genealogy of the Buddhad with that of the ruling dynasty', aldus Jory.¹⁶³ Tot in de negentiende eeuw rechtvaardigde deze religieuze hiërarchie de sociale orde.

4.3. Siam de natiestaat

Het religieus-historische machtsdiscours werd in de negentiende eeuw vervangen door het discours van de natiestaat. Het dominante elitediscours van de natiestaat werd, zoals in het vorige hoofdstuk omschreven, in de negentiende eeuw geïntroduceerd door de koninklijke elite om westerse grootmachten uit Siam te houden. Traditionele, niet-westerse begrippen over soevereine territoria werden vervangen door de geografische begrenzingen van de natiestaat. Cultuurhistoricus Peter Jackson (2004) legt uit dat de beschavingsmissie die volgde zich alleen op de 'buitenkant' van Siam en haar bevolking richtte, daar waar het meest zichtbaar was: in kleding, gedrag en manieren. Het innerlijke leven van Thai werd ongeschonden gelaten. Zo ontstond volgens Jackson een 'regime of images': de buitenwereld kreeg een beeld van een beschaafde cultuur voorgeschoteld.¹⁶⁴

In een poging zich af te zetten tegen westerse noties van barbaarsheid schreven hoogopgeleide Thai, voornamelijk de aristocratie, etnografieën waarin een superieur contrast met 'de ander' (etnische minderheden zoals de *Lue* en de *Labu*) werd geschetst om een eigen identiteit en die van de natiestaat te creëren. Met deze uitgekookte strategie hoopte de koning erkenning te krijgen voor een sterke en moderne natiestaat en kolonisering te voorkomen. In de jaren vijftig en zeventig van de twintigste eeuw zou identiteitsvorming nadrukkelijk doelstelling van de machthebbers worden, maar volgens Connors was het

¹⁶¹ Nidhi, E., 'Understanding the cultural constitution', (versie 13 augustus 2014)

<http://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/426370/understanding-the-cultural-constitution> (versie 13 maart 2015).

¹⁶² P. Jory, 'The vessantara Jataka, Barami, and the boddhissate-kings: The Origin and Spread of a Thai Concept of Power', *Crossroads: An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies* 16 (2002) 37.

¹⁶³ Jory, 'The vessantara Jataka, Barami, and the boddhissate-kings', 38.

¹⁶⁴ P. A. Jackson, 'The Performative State: Semi-Coloniality and the Tyranny of Images in Modern Thailand', *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 19: 2 (2004): 219-53.

regime in de negentiende eeuw nog 'pre-hegemonic as it was largely concerned with surface performances of Thai identity. It did not ostensibly aim to shape the subjective disposition of Thai subjects.'¹⁶⁵

De traditioneel boeddhistische invulling van concepten als cultuur, ruimtelijke ordening, bestuur en macht kwamen in de negentiende en begin twintigste eeuw meer en meer op gespannen voet te staan met de ideeën van de westerse beschaving. Geleidelijk aan ontstond een curieuze mix van 'beschaving' en 'modernisering' aan de ene kant en vasthoudendheid aan diepgewortelde tradities en gebruiken aan de andere kant.¹⁶⁶

Het alledaagse leven van Thai werd in de negentiende eeuw gefiltreerd met door de dominante elites geïntroduceerde westerse ideeën over moderniteit. Onder invloed van de moderne ontwikkelingen werden Thai zelfbewuster en onzekerder 'about who they are and how they relate to others', menen antropologen Shigeharu Tanabe en Charles F. Keyes.¹⁶⁷ Lokale gemeenschappen reageerden met vasthoudendheid aan eigen identiteit of een zoektocht naar een nieuwe identiteit. De ontstane lokale processen, zoals het selectief herinterpreteren van het verleden en het creëren van een nieuw gemeenschappelijk geheugen, botsen echter met het dominante elitediscours van de natiestaat, waaraan iedere Thai zich dient te onderwerpen. Conflict is dus onvermijdelijk, net zoals de angst voor 'the cultural dissonance intrinsic to modernity', aldus de auteurs. 'Power and resistance to power thus become crucial to any resolution.'¹⁶⁸

Daar waar North et al. democratie als geïmporteerd *OAO* concept een bedreiging voor de stabiliteit binnen de elitedynamiek van de *LAO* als probleem aanwijzen, benadrukken Tanabe en Keyes dat in Thailand vooral een 'cultural crises of modernity' gaande is.¹⁶⁹ Deze *cultural crisis of modernity* is een reactie op snel opvolgende sociaaleconomische veranderingen veroorzaakt door toegenomen secularisatie, de integratie van gemeenschappen in de natiestaat, economische globalisering en de impact van moderne media.¹⁷⁰ Met de afschaffing van de absolute monarchie in 1932 en de opkomst van democratie kreeg het traditionele religieus-historische machtsdiscours een zware klap te verduren. 'From this Buddhist perspective, the notion that the right to rule comes from the people meant the handing over of power to the morally impure, while taking power away from the being who in theory was the summit of moral perfection, the bodhisatta-king', aldus Jory.¹⁷¹

4.4. Legitimering van macht

De kern van de conflicten die Thailand tot op de dag van vandaag kenmerken gaat terug naar de politieke hervormingen aan het eind van de negentiende eeuw en de afschaffing van de absolute monarchie in 1932. De conflicten gaan sindsdien over de diepe verdeeldheid tussen verschillende groepen in de Thaise

¹⁶⁵ Connors, M., 'Hegemony and the politics of culture and identity in Thailand', *Critical Asian Studies*, 37: 4 (2005) 526.

¹⁶⁶ Thongchai, W., 'The Quest for 'Siwilai': A Geographical Discourse of Civilizational Thinking in the Late Nineteenth and Early Twentieth Centuries Siam', *The Journal of Asian Studies* 59: 3 (August 2000) 545-546.

¹⁶⁷ Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 16.

¹⁶⁸ Idem, 23.

¹⁶⁹ Idem, 6.

¹⁷⁰ Idem, 2.

¹⁷¹ Jory, P., 'Thailand has entered the interregnum' (versie 21 oktober 2014),

http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS_perspective_2014_54.pdf (versie 13 maart 2015).

samenleving over het recht te regeren. In het premoderne Siamese koninkrijk accepteerde bijna iedere Thai het idee dat het recht te regeren gezocht moet worden in het bezit van waardigheid (*barami*). De meest geaccepteerde manier om te bewijzen *barami* te bezitten, en daarmee politieke autoriteit te legitimeren, was kroning tot koning. Daarmee reflecteert Thaise sociale hiërarchie een morele hiërarchie. ‘goede’ mensen staan bovenaan de hiërarchie en ‘slechte’ mensen onderaan, zoals verwoord in de patriarchale kijk van Tongnoi aan het begin van dit hoofdstuk. Maar sinds de koning in 1932 onder een constitutie is geplaatst, moet de Thaise politieke geschiedenis begrepen worden als in een permanente crisis over wie het recht heeft de legitieme macht van de koning over te nemen.¹⁷²

De oorsprong van deze crisis over het legitimeren van macht zou echter al in de boeddhistische geschriften te vinden zijn. Maha Sammata, volgens de boeddhistische traditie de eerste koning ter wereld, zou direct door het volk gekozen zijn. Zijn geboorterecht had niets met zijn kroning te maken. Het volk koos Maha Sammata vanwege zijn status als *bodhisatta*. ‘This canonical precedent was a recipe for political instability since any leader who could convince others that he had the qualities of a *bodhisatta* and the right to rule could exploit it’, aldus Jory.¹⁷³

Machthebbers zijn primair bezig zichzelf van het recht te regeren te overtuigen. Dit proces van zelf-legitimering vindt volgens politicoloog Rodney Barker vooral plaats in ‘the secret garden’ van de macht, waar rituelen dienen een eigen identiteit te onderstrepen of een identiteit te creëren. Dit toneelstuk van zelf-legitimering wordt voor de machthebbers zelf opgevoerd, niet voor de burgers. Maar ook burgers doen aan zelf-legitimering, meent Barker. De communicatie die ontstaat tussen de twee identiteiten (machthebbers en burgers) dient te resulteren in ‘congruence and affinity’: politieke stabiliteit wordt niet bepaald door politiek beleid, maar door de wederzijdse erkenning van de zelf opgelegde legitimiteit, aldus Barker.¹⁷⁴ In landen als Thailand zou een ‘craving for dependency on paternalist authority’ onder de bevolking heersen. Volgens het zelf-legitimeringsproces van Barker meten Thai zichzelf dus de identiteit van onderdaan aan. Zolang het geloof in *barami* leidt tot erkenning van de identiteit van de machthebbers, die in de ogen van de burgers rechtmatige autoriteit hebben, is er politieke stabiliteit.

Het zelf-legitimeringsproces dat Barker beschrijft wordt ook in de Thaise politiek na 1932 zichtbaar. In de twee decennia na de afschaffing van de absolute monarchie in 1932 zat in Thailand geen actieve koning op de troon. Maar dat veranderde met de terugkeer van koning Bhumibol in 1950. Met behulp van generaal Sarit Thanarat, van 1958 tot 1963 aan de macht, kreeg de koning *barami* terug. Het zelf-legitimeringsproces is daarmee in Sarit zichtbaar, omdat Sarit zijn militaire dictatuur met de *barami* van de monarchie hoopte te legitimeren. Door zichzelf in het brede boeddhistische historiografische raamwerk te plaatsen werd immers niet alleen de oorsprong van Boeddha verklaard, maar ook de oorsprong van de Thaise machthebbers.

¹⁷² Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 16-17.

¹⁷³ Jory, ‘The vessantara Jataka, Barami, and the boddhissate-kings’, 45.

¹⁷⁴ R. Barker, *Legitimizing Identities: The Self-Presentations of Rulers and Subjects* (Cambridge 2001) 120.

Omdat een nieuw ideologisch fundament onder de Thaise samenleving moest worden gelegd zette Sarit tevens grootschalige operaties ter constructie van een Thaise identiteit op touw.¹⁷⁵ Sarit richtte de *National Economic and Social Development Board* (NESDB) op, die zich met de slogan *Nation, Religion, King* richtte op economische ontwikkeling. Maar met de slogan *Nation, Religion, King* blies Sarit vooral nieuw leven in de monarchie als politieke macht. De generaal en zijn alliantie profileerden zichzelf als ‘the army of the king’.¹⁷⁶ De inmiddels beruchte *lese-majesté* wetgeving werd in 1957 niet ‘slechts’ een misdaad tegen de monarchie maar een aanslag op de nationale veiligheid.¹⁷⁷ De ‘Buddhist-theocratic society’ is op dat moment geboren, meent Paul Handley.¹⁷⁸

Traditionele ideeën over macht werden vanaf de dictatuur van Sarit actief de inzet van het zelf-legitimeringsproces van de traditionele elite om te bewijzen *barami* te bezitten. De Thaise koninklijk gezinde elite propageerden een ‘hidden caste society’ in Thailand, meent Ducan McCargo, een samenleving die geregeerd dient te worden door goede, wijze mannen die *barami* bezitten. Democratie vormt daarin een gevaar, omdat de gewone bevolking zich zou laten omkopen en de macht in verkeerde handen zou komen.¹⁷⁹ Volgens de Thaise historicus Giles Ji Ungpakorn is een parasitair patronagenetwerk in elkaar gezet dat haar legitimiteit verkrijgt door het valse beeld te creëren dat Thailand aangestuurd wordt door een oppermachtige Boeddha-koning.¹⁸⁰ Omdat terugkeer naar de absolute monarchie in de jaren vijftig een gepasseerd station was, stuurden de monarchie en koningsgezinden als Sarit aan op een tweede, minstens zo gezaghebbend alternatief; een waarin de monarchie kon opereren via een combinatie van directe en indirecte interventies om zo de politieke inrichting van het sterk gepolariseerde koninkrijk te sturen. Vanuit het vindiceren van een gereconstrueerd verleden en een nieuw collectief geheugen werd dus de basis gelegd voor identiteitsvorming. ‘Sarit democracy (...) should not be seen as some atavistic, short-lived throwback; rather it laid the basis for modern projects of cultured democracy, fusing traditionalism with the doctrine of political development’, vat Connors samen.¹⁸¹

Tegelijkertijd sneed het mes aan twee kanten: ‘Bhumibol’s ability to regain power and respect for the monarchy was no accident’, meent Paul Handley, ‘but rather the fruit of a tireless, decisive and sometimes unscrupulous effort by the prince.’¹⁸² Binnen de gecreëerde drie-eenheid Natie, Religie, Koning staat de koning volgens de ideologie ‘boven’ de politiek als stabiliserend, verenigend boegbeeld. Sarit propagandeerde de koning als historische voorvechter en beschermer van de democratie. De *Thai style democracy* die hieruit voortvloeit zou afkomstig zijn uit een specifieke culturele eigenheid en Thais wereldbeeld. Deze representatie van de monarchie is echter ideologisch gevormd. ‘Historical selectivity

¹⁷⁵ S. Ivarsson, L. Isager, *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand* (Copenhagen 2010) 197.

¹⁷⁶ Pasuk, Baker, *Thailand. Economy and politics*, 287.

¹⁷⁷ Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, 134.

¹⁷⁸ R. Ebbinghausen, ‘Thai monarchy. A hindrance to democracy?’ (versie 5 december 2013), <http://www.dw.de/thai-monarchy-a-hindrance-to-democracy/a-16555274> (versie 6 februari 2015).

¹⁷⁹ Jory, P., ‘Thailand has entered the interregnum’ (versie 21 oktober 2014), http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS_perspective_2014_54.pdf (versie 13 maart 2015).

¹⁸⁰ G.J. Ungpakorn, ‘How much power does the Thai King really have?’ (versie 2008), <http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/wp-content/uploads/2008/01/ji-ungpakorn-2008.pdf> (6 februari 2015).

¹⁸¹ Connors, *Democracy and national identity*, 52.

¹⁸² R. Ebbinghausen, ‘Thai monarchy. A hindrance to democracy?’ (versie 5 december 2013), <http://www.dw.de/thai-monarchy-a-hindrance-to-democracy/a-16555274> (versie 6 februari 2015).

and manipulation of politics and religion are inherent in this view of the monarchy', aldus Ivarsson en Isager.¹⁸³

Het beeld van continue adoratie van het koningshuis dat onder het regime van Sarit is gepropageerd en tot op de dag van vandaag als legitimerend cement gehandhaafd wordt is uiterst ongeloofwaardig. Zo blijkt uit antropologisch onderzoek van Katherine Bowie dat 61% van de Thaise plattelandsbevolking geen idee had hoe de monarchie in hun dagelijks leven enige relevantie had.¹⁸⁴ Dat maakt het contrast met de latere adoratie van koning Bhumibol uiteraard buitengewoon groot. De Thaise nationale cultuur is daarmee, in de woorden van Benedict Anderson, een recente *invented tradition*.

4.5. Identiteitscrisis

Onder druk van sociaal economische veranderingen dienden traditionele ideeën over macht constant opnieuw opgelegd te worden. Door de gebeurtenissen in de roerige jaren 1973-1976 (zie hoofdstuk 2) verkeerden het koningshuis en de conservatieve elite-klied in een staat van 'genuine cultural-ideological panic', aldus Benedict Anderson.¹⁸⁵ De propaganda van traditionele ideeën over macht werd in de jaren zeventig een kwestie van nationale veiligheid. Een nieuwe strategie ter herstel van orde en autoriteit en bescherming van belangrijke instituties richtte zich op verdere consolidatie van de monarchie. Want, zo redeneerde de Nationale Veiligheidsraad, als het volk 'confused, anxious, and without a common standpoint' bleef, dan betekende dat een constante bedreiging voor de nationale veiligheid.¹⁸⁶ Onder invloed van dit overheersende crisisgevoel werd naarstig gezocht naar antwoorden in 'de' Thaise identiteit. Wat die precies inhield was niemand helemaal duidelijk.

Het crisisgevoel dat in de jaren zeventig bij de politieke elite heerste laat zien hoe ver de ideologische operaties van Sarit doordrongen tot de Thaise samenleving. Volgens politicoloog Michael Connors werden in de jaren zeventig honderden abtenaren en agentschappen ingezet om de goddelijke koninklijke status die de koning sindsdien geniet te creëren. Beoogd hegemonistisch effect was volgens Connors morele eenheid. Specifieke (propaganda) programma's, opgezet door bijvoorbeeld de National Identity Board (NIB), richtte zich op het vergroten van 'the understanding of the people, both in and out of the country, towards the Thai monarchy, especially an understanding of royal graciousness and sacrifice'. Religie werd als bindmiddel ingezet en het werd het in het belang van de natie geacht dat ook 'virtuous characteristics, promoting graceful characteristics and eliminating ones that obstruct national development' voorop kwam te staan. Ten slotte diende de waarde van het democratische systeem met de koning als hoofd van de staat gepromoot te worden, 'as well as promote ideology and values that support this system of government'.¹⁸⁷

De programma's van de NIB waren mede gericht op het bieden van een nieuwe, autoritaire invulling van het westerse concept van democratie in Thaise context. Projecten richtten zich voornamelijk

¹⁸³ Ivarsson, Isager, *Saying the Unsayable*, 3.

¹⁸⁴ G.J. Ungpakorn, *A Coup for the Rich. Thailand's political crisis* (Bangkok 2007) 54.

¹⁸⁵ P.M. Handley, *The King Never Smiles* (New Haven en Londen 2006) 239.

¹⁸⁶ Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, 138.

¹⁸⁷ Idem, 145.

op zelfdisciplineren,¹⁸⁸ en deden daarmee een moreel appel op de bevolking. De agentschappen konden daarbij mogelijk voortborduren op het al heersende wantrouwen dat in Thailand overheerste jegens westerse democratische principes. Dit leek niet in overeenstemming te zijn met de Thaise cultuur, waarin hiërarchische relaties geëerd worden en waarbinnen de monarchie met boeddha-koning als hoogste autoriteit in het land gezien wordt. Het linguïstische onderscheid dat tussen monarchie en het volk overal, via onderwijs of via de media, tot vandaag de dag gehandhaafd wordt, is een voorbeeld van de succesvolle ideologische omslag waar de propagandaprogramma's voor zorgden. Speciale woordenboeken dicteren koninklijk vocabulaire, die het correct spreken over de monarchie dirigeren. Het effect dat deze speciale taal heeft in het bovenmenselijk maken van het koningshuis moet niet onderschat worden.¹⁸⁹ Thongchai legt in *Toppling Democracy* overtuigend uit dat de morele aura van autoriteit van de koning en handlangers meer superieur zijn dan de legitimiteit van verkozen politici. Zo zoekt de bevolking in moeilijke tijden toevlucht in de hogere morele autoriteit in plaats van wettelijke processen of verantwoordingsmechanismen.¹⁹⁰

De propagandamachine die in Thailand eind jaren zeventig op gang kwam en in de jaren tachtig op volle toeren draaide, doet daarnaast ook denken aan de constante constructie en reconstructie van een *imagined community*. Zo brachten de propaganda programma's van onder andere de NIB de wijdverspreide aanname voort dat een unieke gemeenschappelijke Thaise aard of identiteit bestaat, te weten *khwampenthai* (*Thainess*). Voorts zou ook iedere Thai het bestaan hiervan kennen, ofschoon het definiëren van de exacte betekenis veelal uit de weg wordt gegaan. Betekenis wordt vooral in het vaste repertoire van nationalistische voorstellingen gelegd, zoals geschiedenis, land, volk, religie en lotsbestemming. Maar: 'discursively created, *Thainess* changes in accordance with hegemonic ideologies', stelt Thongchai.¹⁹¹

Eenzelfde proces wordt zichtbaar in de oplegging van de Thaise zelfvoorzienende economie. Dit economische beleid van de conservatieve elite is begin jaren negentig door koning Bhumipon geïntroduceerd. De theorie benadrukt duurzaamheid en matigheid door te stellen dat (landbouw)productie enkel gericht zou moeten zijn op individuele consumptie. Het economische beleid, die uitsluitend de belangen van de conservatieve elite dient, is intrinsiek verbonden met cultuur. De zelfvoorzienende economie moedigt Thai in wezen aan tevreden zijn met wat ze hebben. 'This revival of medieval economics basically sends the message to the poor in the provinces that they should be happy etching a living from the land while the capital benefits from a free market economy and foreign direct investment', concludeert politicoloog Otto van Feigenblatt.¹⁹² Kritiek op de economische 'theorie' is niet mogelijk: dit getuigd immers van oneerbiedigheid jegens de geadoreerde boeddha-koning. De zelfvoorzienende economie toont daarmee aan in hoeverre culturele ideeën de samenleving infiltreren: cultuur vormt de basis voor economisch beleid. De zelfvoorzienende economie is een voorbeeld van de inzet van culturele

---

¹⁸⁸ Idem, 146.

¹⁸⁹ C.E. Gray, 'Language and Silence in the Royal Thai Polity', *Man* 26, (1991) 45-48.

¹⁹⁰ T. Winichakul, 'Toppling Democracy', *Journal of Contemporary Asia* 38 (2008) 21.

¹⁹¹ T. Winichakul, *Siam mapped: a history of the geo-body of a nation* (Honolulu 1994) 5.

¹⁹² Feigenblatt, von, O.F., 'The Thai Political Paradox', *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences*, Vol 5 No 4 (2014) 781.

ideeën van de heersende elite en toont daarmee wederom aan hoe cultuur als centrale benadering culturele uitingen van machtswerking bloot legt.

De alomvattende ideologie van *Thainess* dient dus een individuele en collectieve identiteit te creëren waarmee verschillende delen van de bevolking wordt gevormd naar de ideeën en overtuigingen van de dominante elite.¹⁹³ Antonio Gramsci (1891-1937) toonde al aan hoe subtiel processen van het opleggen van ideologie werken. Gramsci argumenteerde dat staten massamedia, cultuur, onderwijs en religie gebruiken om een ideologie te promoten. Dergelijke instituten creëren een manier van gedragen die past binnen de sociale inrichting van een samenleving. Ideologische processen van hegemonie bewijzen zich doeltreffend, omdat individuen vaak actief een systeem blijken ondersteunen dat niet in hun belang is.¹⁹⁴ Het ontstane dominante elitediscours opereert, in de woorden van Thongchai Winichakul, ‘in its own particular cosmos over the subordinated or marginalized ones.’¹⁹⁵

Zoals gezegd werden Thai onder invloed van ‘moderne’ ontwikkelingen zelfbewuster en onzekerder over de eigen identiteit. Met de electorale opkomst van Thaksin Shinawatra is de culturele crisis volgens Kasian Tejapira zo groot in Thailand, dat hij spreekt van ‘cultural schizophrenia’ van ‘epidemic proportions’.¹⁹⁶ Hoewel een groot deel van de samenleving zich op verschillende momenten in de jaren vijftig, zeventig en negentig van de vorige eeuw verzet tegen de traditionele elite, identificeren zij zich ook met het dominante elitediscours en de nationale identiteit, die door de traditionele elite zo succesvol is gepropagandeerd. Er is dan ook sprake van een culturele identiteitscrisis. ‘Contested identity often arises in opposition to nationalist projects that assert an immutable and legitimate past by presenting discourses and images constructed from arbitrary selected past events’, legt Anderson uit.¹⁹⁷ Alternatieve identiteitsvorming, afzonderlijk van het traditionele elitediscours, heeft geleid tot ‘the disruption of traditional authority in recent decades’, concluderen ook Tanabe en Keyes.¹⁹⁸

Onder druk van grootschalige sociaal economische veranderingen hebben zich twee sociale stromingen geprofileerd. Beide stromingen hebben een diametraal tegenover elkaar staand begrip over politieke legitimiteit. De ene groep meent dat macht ligt bij de wijze personen die *barami* bezitten: de koning schenkt het volk macht en politieke legitimiteit ligt dan ook bij de koning. De andere groep meent dat de bevolking macht bezit en deze macht uit in verkiezingen: verkiezingen zijn de bron van politieke legitimiteit. Beide groepen conceptualiseren macht dus op een andere wijze.

Thaksin Shinawatra vertegenwoordigd vanaf 2001 de laatstgenoemde groep. Thaksin introduceerde voorts een ‘somewhat heterodox Buddhist concept’, aldus journalist Richard Bernstein, dat haaks staat op de religieus gefundeerde zelfvoorzienende economie, het paradepaardje van de traditionele elite partij de *Democrat Party*. Thaksin haalde in zijn speeches de leer van *Buddhadasa Bhikkhu* aan, die de plicht benadrukt de wereld te verbeteren, in plaats van waardigheid tijdens het wereldse leven op te sparen

¹⁹³ Connors, *Hegemony and the Politics of Culture and Identity in Thailand*, 524-525

¹⁹⁴ R.W. Cox, ‘Gramsci, hegemony and international relations: an essay in method’, *Millennium: Journal of International Studies* 12: 3 (1983) 165.

¹⁹⁵ M. Connors, ‘Hegemony and the politics of culture and identity in Thailand’, *Critical Asian Studies*, 37:4 (2005) 525.

¹⁹⁶ Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 212-213.

¹⁹⁷ Idem, 21.

¹⁹⁸ Idem, 22.

en mee te nemen naar het hiernamaals.¹⁹⁹ Door enorme infrastructurele projecten te financieren, schulden kwijt te schelden en leningen te verstrekken aan de plattelandsbevolking, werd 'Thaksinomics', zoals Thaksin zijn beleid zelf noemt, een directe aanval op de zelfvoorzienende economie van koning Bhumibol. Na de militaire staatsgreep van 2006, die Thaksin afzette, schoof de junta de zelfvoorzienende economie dan ook weer naar voren als beleidswijziging. Wederom zijn traditionele ideeën over macht een kwestie van nationale veiligheid. Wederom botst *barami* met westerse politieke concepten. Met de electorale overmacht van Thaksin staat het traditionele begrip over legitieme autoriteit meer onder druk dan ooit. Ook deze culturele identiteitscrisis zal niet de laatste zijn.

4.6. De macht van de monarchie

Een complicerende factor in de culturele identiteitscrisis van Thailand is de monarchie. De rol van de monarchie verdient daarom bijzondere uitleg, maar blijft vreemd genoeg nog altijd onderbelicht in analyses over de Thaise politiek. Naar alle waarschijnlijkheid is deze luwte toe te schrijven aan de succesvolle werking van de *lèse-majesté* wetgeving, zelfs voor buitenlandse onderzoekers. De vraag die resteert is wat de macht van de koning precies inhoudt en hoe hij deze inzet.

De traditionele elite heeft de constructie en reconstructie van de Thaise nationale identiteit vanaf de jaren vijftig intrinsiek verbonden met koning Bhumibol. De cultusvorming resulteert in een onaantastbare morele aura van de koning, die in de ontstane ongeschreven culturele constitutie de hoogste autoriteit geniet. De natie wordt gezien als een patriarchische familie, en aan de eenheid van deze familie-natie wordt groot belang gehecht. Het hoofd van deze familie, het vader-figuur (uiteraard in de belichaming van de koning) dient politieke strijd te voorkomen, om de stabiliteit te bewaken en anarchie te voorkomen.²⁰⁰ Het is echter waarschijnlijker dat de monarchie een instabiliserende, anti-democratische rol vervult. Met het oog op de aanstaande troonswisseling is de monarchie in haar huidige vorm een problematiserend instituut.

De huidige koning Bhumibol wordt door onderzoekers veelal neergezet als een onzichtbare maar alles bepalende macht achter de schermen (Paul Handley, *The King Never Smiles*) of juist als zwakke schakel; een symbolische macht, neutraal meedeinend met de politieke elites die het politieke systeem domineren (Giles Ji Ungpakorn, *A Coup for the Rich*).

Zo meent Ungpakorn dat het koninklijk instituut is gecreëerd en gebruikt door leger en elites om dictators uit het heden en verleden te legitimeren, en heeft de monarchie als stabiliserende kracht alleen maar gewerkt in het voordeel van het stabiliseren van de belangen van de elite.²⁰¹ De *lèse-majesté* wetgeving functioneert nog altijd in overeenstemming met haar oorspronkelijke doel, namelijk als bescherming en legitimering voor de belangen van de heersende elite. Giles Ji Ungpakorn wijst een opvolgingsstrijd als onderliggende oorzaak van aanhoudende crisis dan ook stellig van de hand. Dat zou namelijk betekenen

¹⁹⁹ R. Bernstein, 'Thailand: beautiful and bitterly divided' (versie 20 november 2014), <http://www.nybooks.com/articles/archives/2014/nov/20/thailand-beautiful-and-bitterly-divided/> (versie 13 maart 2015).

²⁰⁰ Ivarsson, Isager, *Saying the Unsayable*, 197.

²⁰¹ G. J. Ungpakorn, 'Thailand. There is no 'crisis of succession' (versie 14 december 2013), <http://links.org.au/node/3633> (versie 7 februari 2015).

dat de koning daadwerkelijke macht heeft. Deze aanname is volgens Giles echter onjuist. Er is geen absolute monarchie, dus er is ook geen machtsvacuüm. De kroonprins of een andere opvolger kan alleen een nog zwakkere schakel vormen dan de huidige koning. Zoals eerder in dit hoofdstuk besproken heeft de huidige koning zich wel degelijk als invloedrijke interveniërende koning bewezen. Maar daarbij kon Bhumibol vooral putten uit zijn morele autoriteit. Gezien de impopulariteit van de kroonprins is het zeer onwaarschijnlijk dat deze morele autoriteit met de troonopvolging wordt overgedragen. Ook MacGregor Marshall meent dat de koningen in Thailand nooit meer zijn geweest dan 'the puppets of the elites'.²⁰²

Een bestudering van de interventies en speeches van Bhumibol maakt duidelijk dat de koning geen neutrale danwel verwaarloosbare actor is. Zo sprak Bhumibol zijn steun uit voor het militaire ingrijpen op Thammasat en uitte zijn misnoegen over de demonstrerende studenten die hun 'plek' in de samenleving niet kenden en met hun protesten faalden in hun 'plicht' te studeren, voorzichtigheid te betrachten, te luisteren naar het advies van meerderen.²⁰³ Bhumibol trok zelfs de conclusie dat er sprake was van 'te veel democratie'²⁰⁴ in Thailand.

Een onderzoek van speeches van de koning bevestigt het door Paul Handley geschetste beeld van een 'Buddhist-theocratic society'. Kanok Wongtrangan tekende uit de speeches op dat de koning meent dat de Thai 'zelfredzaam, sterk en religieus' moet zijn, want religie helpt de burger zich fatsoenlijk te gedragen en '...behave beneficially and not to cause trouble for oneself or others'. Daarnaast is de koning er van overtuigd dat de Thai zijn plaats en plicht in de samenleving dient te kennen en dat eenheid niet alleen tot trots en waardigheid leidt, maar ook tot het voortbestaan van de natie.²⁰⁵

Al vanaf het begin van zijn koningschap liet de koning blijken weinig affiniteit met democratische waarden te voelen. Politiek was 'filthy business'²⁰⁶ en het parlementaire stelsel de oorzaak van verdeeldheid en de bedreiging voor nationale eenheid, zei hij in een speech uit 1956.²⁰⁷ In de jaren negentig liet de koning in een speech weten dat het westerse systeem van verkozen vertegenwoordiging 'usually does not work...because the system is deficient'.²⁰⁸ In plaats van ongepaste uitheemse westerse ideologieën 'Thais need not follow any kind of foreign democracy and should try instead to create our own Thai style democracy, for we have our own national culture and outlook and we are capable of following our own reasoning.'²⁰⁹

Terugkerende onderwerpen in de speeches van Bhumibol zijn orde, eenheid en traditie. In tijden van crisis en instabiliteit staan deze begrippen onder druk. Om deze te beschermen prefereerde Bhumibol stabiliteit boven verandering. Hij koos voor het handhaven van het rechtssysteem, en daarmee de kant van autoritaire, militaire regimes.²¹⁰ Het lijkt er op dat de monarchie zelfs baat had bij een en gepolariseerde, dysfunctionele politieke orde, zodat de koning als rechtvaardige boeddhistische *Dhammaraja* (de

²⁰² MacGregor Marshall, *A kingdom in crisis*, 4.

²⁰³ Gray, 'Language and Silence in the Royal Thai Polity', 54-55.

²⁰⁴ G.J. Ungpakorn, 'Class struggle between the coloured t-shirts in Thailand' *Journal of Asia Pacific Studies* 1:1 (2009) 10.

²⁰⁵ Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, 135.

²⁰⁶ Gray, 'Language and Silence in the Royal Thai Polity', 53.

²⁰⁷ Ivarsson, Isager, *Saying the Unsayable*, 200.

²⁰⁸ Hewison, *Political change in Thailand*, 69.

²⁰⁹ Ivarsson, Isager, *Saying the Unsayable*, 201.

²¹⁰ Morell, Samudavanija, *Political Conflict in Thailand*, 270.

deugdelijke, goddelijke koning), als vader zijn kinderen, de middenweg kon wijzen, zoals zijn politiek interveniëren in tijden van crisis in de jaren zeventig, negentig en 2006 duidelijk maakte. Het volk, de onderdanen, verlangt dit ook van ‘vader’. Omdat Bhumibol de historische voorvechter van democratie is, wijst de koning in tijden van crisis de machthebbers aan die de belangen van het volk vertegenwoordigen. In de ogen van het koninklijk huis vloeit stabiliteit, rechtvaardigheid en geluk hier automatisch uit voort.²¹¹ De diep traditionele, conservatieve en autoritaire aard van de monarchie wordt daarmee zichtbaar.

Van het zorgvuldig geconstrueerde beeld van een koning die binnen de Chakri-dynastie voorhoeder is van een democratisch proces blijft dus niet veel over. Het optreden van Bhumibol maakt duidelijk dat de monarchie geen neutrale toeschouwer is. De ideologische propagandaprogramma's hebben met het alomvattende Natie, Religie, Koning gezorgd voor een mistige mix van een monarchie met zowel democratische structuren als autocratische kenmerken. Binnen de ontstane ‘culturele constitutie’, zoals beschreven door Nidhi Eosewong aan het begin van dit hoofdstuk, is de morele autoriteit van de koning belangrijker geworden dan democratische autoriteit. Niet alleen de koning, maar ook de kliek om de monarchie heen delen een stukje van deze morele autoriteit, zoals bijvoorbeeld de leden van de *Privy Council*, ambtenaren van koninklijke projecten en militaire generaals.

De monarchie mag dan wel gebruikt worden door de conservatieve elites, de monarchie lijkt haar morele gezag ten volle te benutten. Sterker nog, het morele gezag van Bhumibol is veruit het meest invloedrijk. Hier mag dan sprake zijn van symbolisch gezag, zoals Giles Ji Ungpakorn meent, dergelijke autoriteit is wellicht de sterkste, alsmede de meest ongreepbare.

De *lese-majesté* wetgeving verbiedt de broodnodige discussie over de rol van de monarchie in de Thaise samenleving. Dat maakt de huidige politieke situatie, die verweven is met een opvolgingsstrijd, nog onzekerder en instabieler. En dat terwijl Thailand in een kritieke overgangsfase zit, waarin de monarchie als legitimerende macht met de aanstaande troonopvolging af lijkt te zwakken. Zonder morele autoriteit, geworteld in het cultureel hegemonistisch prestige dat in de jaren vijftig en zeventig succesvol systematisch is op- en uitgebouwd, is de politieke macht zwak. Wat resteert is een voortslappend conflict dat begrepen kan worden als een *cultural crisis of modernity*.

4.7. CONCLUSIE

De Thaise politieke crises zijn culturele conflicten over macht, legitimering en identiteit. In Thailand bepaalt de traditionele politieke cultuur de invulling van deze begrippen, die de sociale orde vorm geeft. Cultuurhistorisch onderzoek ziet in boeddhistische geschriften de oorsprong van continue crises over het legitimeren van macht. De eerste koning ter wereld, Maha Sammata, zou direct door zijn volk gekozen zijn vanwege zijn status als *bodhistta*. Daarmee is de weg vrij gemaakt voor politieke instabiliteit, daar iedere machthebber op basis van deze geschriften anderen kan overtuigen de kwaliteiten van *bodhistta* te bezitten, en daarmee het recht hebben te regeren.

---

²¹¹ Handley, *The King Never Smiles*, 240.

De oorsprong van culturele crises over macht, legitimering en identiteit wordt evengoed vooral zichtbaar in de negentiende en twintigste eeuw. Traditionele ideeën over legitieme autoriteit staan sindsdien op gespannen voet met ‘moderne’ westerse ideeën over politieke staatsinrichting. Deze *cultural crisis of modernity* gaat in essentie over de tegenstrijdige ideeën over de verdeling van macht. Aan de ene kant staat een traditionele elite die macht conceptualiseert als *barami*: macht komt diegenen toe met het meest moreel respectabele karakter. Aan de andere kant wint een concurrerend idee aan populariteit: macht hoeft niet langer van *barami* af te stammen, maar komt via de stem van de bevolking rechtmatig tot stand.

De conservatieve, koningsgezinde elite heeft vanaf de jaren vijftig op succesvolle wijze een nationale identiteit gepropageerd waarmee zij zichzelf *barami* toegeëigend en een patronagewerk in stand houdt. *Thainess* moet gezien worden als een proces van zelf-legitimering, zoals Barker omschrijft. Het proces van zelf-legitimering dient de eigen identiteit, van zowel machthebber als burger, te onderstrepen of te creëren. De wederzijdse erkenning tussen machthebber en burger bepaalt politieke stabiliteit in de samenleving. Hoewel delen van de bevolking zich op verschillende momenten in de jaren vijftig, zeventig en negentig verzetten tegen het dominante identiteitsdiscours, identificeren zij zich tegelijkertijd ook met de zo succesvol gepropageerde nationale identiteit. Het gaat volgens Kasian Tejapira dan ook niet ver genoeg om te spreken van een culturele identiteitscrisis: in Thailand is sprake van ‘cultural schizophrenia’ van ‘epidemic proportions’.²¹² ‘In Thailand crises of modernity have erupted in every sphere of life’, menen ook Tanabe en Keyes.²¹³

In deze identiteitscrisis is de monarchie een problematiserend element. De Thaise identiteitsvorming is nauw verbonden met koning Bhumibol. De cultusvorming resulteert in een onaantastbare morele aura van de koning, die in de ontstane ongeschreven culturele constitutie de hoogste autoriteit geniet. De morele aura van autoriteit van de koning en handlangers is meer superieur dan de legitimiteit van verkozen politici. Zo zoekt de bevolking in moeilijke tijden toevlucht in de hogere morele autoriteit in plaats van wettelijke processen of verantwoordingsmechanismen. De ophanden zijnde troonswisseling betekent een afzwakking van de monarchie als legitimerende autoriteit en dientengevolge een afzwakking van de politieke macht.

De *cultural crises of modernity* in de jaren vijftig, zeventig, negentig van de twintigste eeuw alsmede de recentere crises lossen onderliggende spanningen niet op. ‘On the contrary, each climatic event generates social memories that serve to fuel new crises’, menen Tanabe en Keyes.²¹⁴ In Thailand is een verschuiving gaande in de manier van denken over het organiseren van macht in de samenleving.

---

²¹² Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 212-213.

²¹³ Idem, 16.

²¹⁴ Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 212-213.

Conclusie.

'If the general is to be grasped at all, and new unities uncovered, it must, it seems, be grasped not directly, all at once, but via instances, differences, variations, particulars – piecemeal, case by case. In a splintered world, we must address the splinters.' (Clifford Geertz, 2000)²¹⁵

Het analyseren van de politieke staatsinrichting van Thailand is een complexe aangelegenheid en lijkt, gezien de uiteenlopende verklaringen en benaderingen van onderzoekers, soms meer vragen dan antwoorden op te leveren. Het analyseren van de onderzoeksvraag (*waarom wordt de recente geschiedenis van de Thaise politiek gekenmerkt door een cyclisch patroon van crises en hoe kan dit met behulp van universalistische en particularistische methoden verklaard worden?*) levert dan ook verschillende inzichten op in de oorzaken van politieke instabiliteit in Thailand.

Deze verschillende 'uitkomsten' tonen de complementariteit van beide methoden. Zowel universalistische methoden als particularistische methoden menen naar eigen zeggen een (her)opleving te ondergaan: aan de ene kant is de moderniseringstheorie weer *en vogue* en gelijktijdig is een trend gaande tegen assumpties over rationaliteit en wetmatigheden richting meer micro- en actor gerichte benaderingen. Maar deze trends hoeven elkaar niet uit te sluiten. Zoals aan het begin van deze scriptie gesteld is het niet de opzet geweest de methoden tegen elkaar uit te spelen. De toepassing van beide perspectieven op de historische casestudy van de Thaise politiek dient een wisselwerking te tonen of, zoals in de inleiding gesteld, inzichtelijk te maken 'how to give valance to the particular while not denying the universal.'²¹⁶ De toepassing van beide methoden laat dan ook de mogelijkheid tot een synthese zien van een empirische benadering in een breder repertoire van cultuur, waarin structuur en *agency* elkaar vinden.²¹⁷ Samen bewijzen de methoden een diepgaande verklaring te kunnen bieden op het crisis-patroon in Thailand.

De oorzaak van het cyclisch patroon van crises in Thailand is te herleiden naar de introductie van 'moderne' westerse staatsstructuren en concepten in de negentiende en twintigste eeuw. Volgens het universalistische raamwerk in *Violence and social orders* passen dergelijke concepten en instituties alleen binnen de logica van een *OAO* en niet bij een *LAO* zoals Thailand. In het van cliëntelisme en patronage doortrokken Thaise politieke systeem hebben de instituties van een *OAO* een destabiliserende uitwerking, omdat ze de *rent-seeking* regelingen die stabiliteit in het patronagesysteem bepalen ondermijnen. Het beleid in een *LAO* is primair gericht op geweldsbeheersing. Stabiliteit wordt bepaald door de toegang tot geweld en privileges onder een select aantal groepen te verdelen, zodat een (samenwerkende) balans ontstaat. Het beleid van een *OAO* werkt het 'natuurlijke' beleid van een *LAO* tegen, met een ontregelde samenleving tot gevolg. Met de aanwezigheid van *OAO*-principes en instituties in een *LAO* als Thailand is dus sprake van een geconsolideerde paradox binnen het staatsbestel. Deze tegenstelling is zichtbaar in het propageren van

---

²¹⁵ C. Geertz, *Available light. Anthropological reflections on philosophical topics* (Princeton 200) 219.

²¹⁶ Sakwa, 'Modernisation, neo-modernisation, and comparative democratisation in Russia', 54.

²¹⁷ M. Woolcock, 'Culture, politics and development'(versie juni 2014), <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-6939> (versie 13 maart 2015).

de monarchie met autoritaire natuur als ideaalbeeld enerzijds en de moderne monarchie als verenigend democratisch boegbeeld anderzijds.

Het theoretisch raamwerk in *Violence and social orders* biedt een nieuw verklarend inzicht in de oorzaken van instabiliteit. De Thaise ‘gouden driehoek’ (de bureaucratie, het leger en de monarchie of in de woorden van North et al. de *dominant coalition*) gebruikt democratie als een dekmantel, die haar traditionele autoritaire aard moet verbergen. De meest recente crisis is, de theorie van North et al. toepassende, bijzonder problematisch omdat de *dominant coalition*, die voorheen met iedere politieke crisis grotendeels intact bleef, met de electorale opkomst van Thaksin Shinawatra uit elkaar is gebroken. Thailand is verdeeld in rood- en geelhemden, tot in de top van het leger aan toe. De intra-elite verhoudingen moeten opnieuw uit onderhandeld worden. Zowel de traditionele (‘gele’) elite als de nieuwe (‘rode’) elite, vertegenwoordigd door Thaksin, zijn echter niet bereid elkaar enige bestaansruimte te gunnen. Het kan eeuwen duren voor zich de ontwikkelingen voortdoen die leiden tot de vernietiging van de elitedynamiek in een *LOA* als Thailand, in de lezing van *Violence and social orders*.

De logica van het raamwerk in *Violence and social orders* impliceert daarmee dat alleen de overgang van een *LAO* naar een *OAO* de Thaise cycli van politieke crises ten einde zal brengen. Alleen in een *OAO* krijgt de verlamme elitedynamiek immers geen speelruimte meer. De kans op een *OAO*, oftewel een democratie, wordt bovendien steeds groter omdat het volgens North et al. de meest stabiele en welvarende politieke inrichting is. De universalistische benadering van North et al. biedt zodoende meer dan een particularistische, context gebonden verklaring van verandering en instabiliteit. *Violence and social orders* is gebaseerd op het denken in termen van noodzakelijke voorwaarden en voorspellingen.

Aan *Violence and social orders* ligt, kortom, in wezen eenzelfde deterministische vooruitgangsgedachte ten grondslag als de veel ongenueanceerdere klassieke moderniseringstheorie. De auteurs van *Violence and social orders* hebben de moderniseringstheorie dan ook niet op overtuigende wijze van zich af weten te schudden. Sterker nog, in *Violence and social orders* heeft de moderniseringstheorie zichzelf op creatieve wijze opnieuw uitgevonden. Aan de ene kant heeft het zich overtuigend bewezen als verklaring voor continue instabiliteit in Thailand. De toepasbaarheid van het universele raamwerk suggereert bovendien dat de Thaise situatie niet geheel uniek is. Conflicten over de legitimiteit van macht komen in algemene zin overeen met andere landen die door moderniseringstheoretici als opkomende democratieën gedefinieerd worden. Maar tegelijkertijd is het raamwerk gebaseerd op de zeer discutabele assumpties van de moderniseringstheorie.

In *Violence and social orders* speelt cultuur geen rol. Cultuur wordt naast structurele factoren als verwaarloosbaar gezien. Een particularistische benadering bewijst in de analyse van de schimmige politieke inrichting van Thailand van essentiële meerwaarde te zijn. Een particularistische methode biedt inzicht in hetgeen met een universalistische methode onderbelicht blijft, toont hoofdstuk vier van deze scriptie: ondanks uiteenlopende wetenschappelijke achtergronden belichten onderzoekers in hoofdstuk vier met een cultuurgerichte benadering verscholen overtuigingen over macht, die van grote invloed zijn op politieke ontwikkeling in Thailand. Culturele concepten als *barami*, *Thainess* en de theorie van de zelfvoorzienende economie laten niet alleen zien hoever culturele overtuigingen en ideologische operaties

doordringen tot de Thaise samenleving en politieke ontwikkeling sturen, maar brengen ook onderliggende overtuigingen en machtsprocessen aan de oppervlakte.

De politieke crises moeten na een particularistische lezing gezien worden als een culturele identiteitscrisis. Daar waar macht door de traditionele ‘gouden driehoek’ geconceptualiseerd is als afstammend van het boeddhistische *barami*, representeert Thaksin een concurrerend idee waarin macht niet langer gebaseerd hoeft te zijn op *barami*, maar via de stem van het volk tot stand komt. Deze ideeënstrijd is niet nieuw, want *barami* botste al in de negentiende eeuw met de westerse ideeën van staatsinrichting. De massale steun voor Thaksin sinds 2001 maakt de ideeënstrijd urgenter dan ooit, temeer omdat Thailand in een historische, kritieke overgangsfase zit: de ophanden zijnde maar onbespreekbare troonswisseling resulteert in een *winner-takes-all* intra-elite strijd waarin niet alleen gestreden wordt om het vermogen van het *Crown Property Bureau*, maar ook om de legitimerende macht van de monarchie.

De ‘gouden driehoek’ heeft de constructie en reconstructie van de Thaise nationale identiteit vanaf de jaren vijftig intrinsiek verbonden met koning Bhumibol. De cultusvorming resulteert in een onaantastbaar moreel aura van de koning, die in de ontstane ongeschreven culturele constitutie de hoogste autoriteit geniet. Het nationale elitediscours dat werd geconstrueerd heeft een uiterst effectieve collectieve identiteit voortgebracht (*Thainess*). *Thainess* moet gezien worden als een proces van zelf-legitimering, zoals uiteengezet in hoofdstuk vier. Het proces van zelf-legitimering dient de eigen identiteit, van zowel machthebber als burger, te onderstrepen of te creëren. De wederzijdse erkenning tussen machthebber en burger bepaalt politieke stabiliteit in de samenleving. In Thailand is echter een identiteitscrisis gaande: hoewel delen van de bevolking zich op verschillende momenten in de jaren vijftig, zeventig en negentig verzetten tegen het dominante identiteitsdiscours, identificeren zij zich tegelijkertijd ook met de zo succesvol gepropageerde nationale identiteit. Het gaat volgens Kasian Tejapira dan ook niet ver genoeg om te spreken van een culturele identiteitscrisis: in Thailand is sprake van een ‘cultural schizophrenia’ van ‘epidemic proportions’.²¹⁸

De traditionele ‘gouden driehoek’ ziet zich geconfronteerd met twee verontrustende ontwikkelingen. Het vooruitzicht van de troonopvolging door Vajiralongkorn Sayammakutratchakuman verontrust de traditionele elite. Thaksin heeft naar verluid een sterke band met de impopulaire Vajiralongkorn opgebouwd. De traditionele elite wil de opvolging saboteren om zodoende aan de macht te blijven. Een tweede voor de elites nog verontrustender vooruitzicht is de afzwakking van de monarchie als legitimerend instituut. Zonder deze morele autoriteit, door de elites zelf op- en uitgebouwd, is de politieke macht zwak. De elite heeft haar lot zodoende bezegeld. Met de staatsgreep van 22 mei 2014 is de macht van de traditionele elite voor onbepaalde tijd verzekerd, maar de culturele identiteitscrisis is daarmee verre van opgelost. De cycli van crises ‘have made people insecure in the present and anxious about the future’, constateren Tanebe en Keyes.²¹⁹

²¹⁸ Tanabe, Keyes, *Cultural crisis and social memory*, 212-213.

²¹⁹ Idem, 1.

Vooralsnog wordt een hybride regime zoals Thailand binnen het dominante ontwikkelingsparadigma nog steeds als een transitieland naar (meer) democratie getypeerd. In het verlengde van deze constatering ligt de vraag waarom dergelijke Hegeliaanse ontwikkelingsassumpties, bewust of onbewust, westers wetenschappelijk onderzoek naar politieke en sociale verandering blijven beïnvloeden. Een antwoord moet gezocht worden in de begrippen waarheid en macht. Deze begrippen zijn in het onderzoek naar verandering in samenlevingen met elkaar verweven. Moderniseringstheorieën internaliseren “waarheid” vanuit het perspectief van het centrum van de macht; een theorievorming op basis van de eigen ontwikkeling. Deze theorievorming maakt de weg vrij voor vergelijkende onderzoeksmethoden. Dit verklaart waarom Thailand regelmatig als voorbeeld van “falende” democratie geanalyseerd wordt en de “lessen” die hieruit getrokken kunnen worden voor de toekomst. Tegelijkertijd wordt Thailand als transitieland op weg naar democratisering vergeleken met andere landen die een vergelijkbaar democratiseringsproces zouden ondergaan. Maar: ‘Universalism is an adjunct of hegemony and as hegemony shrinks so does truth’, vat Nederveen-Pieterse bondig samen.²²⁰

De universele, transculturele beginselen van dergelijke vergelijkende methoden zijn altijd discutabel. Hoe “waardevrij” de macro-historische theorie van North et al. in eerste instantie ook lijkt, de these is gebaseerd op normatieve, subjectieve uitgangspunten die in essentie aanvechtbaar zijn. Thailand kan met de huidige vorm van staatsbestel duurzaam blijken. Het Thaise staatsbestel moet dan ook bestudeerd worden als een op zichzelf staande formatie zonder een bepaalde (westerse) *telos*.²²¹ Het classificeren van Thailand als een transitieland is teleologisch. Thailand ondergaat geen transitie, maar zit wel in een kritieke overgangsfase. Bestemming onbekend.

---

²²⁰ Nederveen-Pieterse, *Theory, Culture and society*, 29.

²²¹ J. Gans-Morse, 'Searching for transitologists: contemporary theories of post-communist transitions and the myth of a dominant paradigm', *Post-Soviet Affairs* 20 (2004) 322.

Bibliografie

Boeken

- Anderson, B., *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (Londen en New York) 2006.
- Barker, R., *Legitimizing Identities: The Self-Presentations of Rulers and Subjects* (Cambridge 2001).
- Burke, P., *What is cultural history?* (Los Angeles, 1989).
- Case, W., *Politics in Southeast Asia: Democracy or Less* (Londen 2002).
- Connors, M.K., *Democracy and national identity in Thailand* (Londen en New York 2003).
- Dora Dore, G. M., Ku, J.H., Jackson, K., *Incomplete Democracies in the Asia-Pacific. Evidence from Indonesia, Korea, the Philippines and Thailand* (Londen 2014).
- Elias, N., *Het civilisatieproces. Sociogenetische en psychogenetische onderzoeken* (Utrecht en Antwerpen 1982).
- Fung, E.S.K., Drakeley, S., *Democracy in Eastern Asia: Issues, Problems and Challenges in a Region of Diversity* (2014).
- Geertz, C., *Available light. Anthropological reflections on philosophical topics* (Princeton 200).
- Guo, S., Stradiotto, G.A., *Democratic transitions: Modes and Outcomes* (Londen 2014).
- Handley, P.M., *The King Never Smiles* (Yale 2006).
- Hunt, L., *The New Cultural History* (Los Angeles, 1989).
- Hunt, L., *Politics, Culture, and Class in the French Revolution* (Los Angeles, 1984).
- Huntington, S.P., *The Third Wave: Democratization in the Late 20th Century* (1993).
- Hewison, K., *Political change in Thailand. Democracy and Participation* (Londen en New York 1997).
- Ivarsson, S., Isager, L., *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand* (Copenhagen 2010).
- MacGregor Marshall, A., *A Kingdom in Crisis: Thailand's struggle for democracy in the Twenty-First Century (Asian Arguments)* (Londen 2014).
- Mair, P., *Ruling The Void: The Hollowing Of Western Democracy* (Londen 2013).
- Mishra, P.P., *The history of Thailand* (Santa Barbara 2010).
- Morell, D., en Samudavanija, C., *Political Conflict in Thailand. Reform, Reaction, Revolution* (Massachusetts 1981).
- Moore, G.G.C., *The Open Society and its Enemies in East Asia: the relevance of the Popperian Framework* (Londen 2014).
- Nafziger, E.W., *Economic Development* (New York 2012) 124.

- Nederveen Pieterse, J., *Development theory. Deconstructions/reconstructions* (Londen 2010).
- North, D., Wallis, J.J., Weingast, B.R., *Violence and social orders: a conceptual framework for interpreting recorded human history* (2009).
- Ottaway, M., *Democracy challenged: the rise of semi-authoritarianism* (Washington 2002).
- Pasuk, P., Baker, C., *Thailand. Economy and Politics* (New York 1997).
- Premasriat, S., Liamputtong P., *Contemporary socio-cultural and political perspectives in Thailand* (Londen en New York 2014).
- Pye, L., *Asian Power and Politics : Cultural Dimensions of Politics* (Cambridge 1985).
- Riggs, F., *Thailand: the Modernisation of a bureaucratic polity* (Honolulu 1966).
- Tanabe, S., Keyes, C.F., *Cultural Crisis and Social Memory: Modernity and Identity in Thailand and Laos (Anthropology of Asia)* (Londen en New York 2002).
- Tomsa, D., Ufen, A., *Party Politics in Southeast Asia: Clientelism and Electoral Competition in Indonesia, Thailand and the Philippines* (Londen 2012).
- Samudavanija, C.A., *Thailand: State-Building, Democracy and Globalisation* (Bangkok, 2002).
- Ungpakorn, G.J., *A Coup for the Rich. Thailand's political crisis* (Bangkok 2007).
- Ungpakorn, G.J., *Thailand's crisis and the fight for democracy* (2010).
- White, H., *Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism* (Baltimore 1978).
- Winichakul, T., *Siam mapped: a history of the geo-body of a nation* (Honolulu 1994).

Artikelen

- Alexander, J., 'Modern, Anti, Post and Neo', *New Left Review* 210 (maart/april 1995) 63-102.
- Connors, M., 'Hegemony and the politics of culture and identity in Thailand', *Critical Asian Studies*, 37:4 (2005) 523-551.
- Cox, R.W. 'Gramsci, hegemony and international relations: an essay in method', *Millennium: Journal of International Studies* 12:3 (1983) 231-250.
- Croissant, A., 'Coups and post-coup politics in South-East Asia and the Pacific: conceptual and comparative perspectives', *Australian Journal of International Affairs* 67:3 (2013) 264-280.
- Darling, F.C., 'Thailand in 1976: Another Defeat for Constitutional Democracy', *Asian Survey* 17:2 (1976) 116-132.
- Dressel, B., 'Thailand's elusive quest for a workable constitution, 1997-2007', *Contemporary Southeast Asia* 31:2 (2009) 296-325.
- Feigenblatt, von, O.F., 'The Thai Ethnocracy Unravels: A Critical Cultural Analysis of Thailand's Socio-Political Unrest', *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences* 1:3 (2013) 583-611.

- Feigenblatt, von, O.F., 'The Thai Political Paradox', *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences*, 5:4 (2014) 775-782.
- Ferrara, F., 'Thailand: minimally stable, minimally democratic', *International Political Science Review* 32:5 (2011) 512–528.
- Gans-Morse, J., Searching for Transitologists: Contemporary Theories of Post-Communist Transitions and the Myth of a Dominant Paradigm, *Post-Soviet Affairs*, 20:4 (2004) 320–349.
- Gray, C.E., 'Language and Silence in the Royal Thai Polity', *Man* 26:1 (1991) 43-65.
- Harris, J., 'Who Governs? Autonomous Political Networks as a Challenge to Power in Thailand', *Journal of Contemporary Asia* (2014).
- Hewison, K., 'Considerations on inequality and politics in Thailand', *Democratization* 21:5 (2014) 846–866.
- Hutchcroft, H.D., 'Redefining and Recontextualising Politics in Southeast Asia. Understanding 'Source' and 'Purpose' in Processes of Democratic Change: Insights from the Philippines and Thailand', *Trans Regional and National Studies of Southeast Asia* 1:2 (2013) 145-175.
- Jackson, P.A., 'The Performative State: Semi-Coloniality and the Tyranny of Images in Modern Thailand', *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia* 19:2 (2004) 219-53.
- Jory, P. 'THE VESSANTARA JATAKA, BARAMI, AND THE BODHISATTA-KINGS: The Origin and Spread of a Thai Concept of Power', *Crossroads: An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies* 16 (2002) 36-78.
- McCargo, D., 'Network monarchy and legitimacy crises in Thailand', *The Pacific Review* 18:4 (2005) 499–519.
- Overholt, W.H., 'Thailand's Financial and Political Systems: Crisis and Rejuvenation', *Asian Survey* 39:6 (1999) 1009-1035.
- Sakwa, R., 'Modernisation, neo-modernisation, and comparative democratisation in Russia', *East European Politics* 28:1 (2012) 43-57.
- Tejapira, K., 'Democracy and National Identity by Michael Connors', *Pacific Affairs* 81:1 (2008) 306-308.
- Ungpakorn, G.J., 'Class struggle between the coloured t-shirts in Thailand' *Journal of Asia Pacific Studies* 1:1 (2009) 10.
- Winichakul, T., 'The Quest for 'Siwilai': A Geographical Discourse of Civilizational Thinking in the Late Nineteenth and Early Twentieth Centuries Siam', *The Journal of Asian Studies* 59:3 (2000) 528–549.
- Winichakul, T., 'Toppling Democracy', *Journal of Contemporary Asia* 38: 1 (2008) 11-37.
- Yee, A.S. 'Governance Modes in Global and Democratic Transitions: Issue Area Variations in Thai Politics since 1973', *Asian Journal of Political Science* 11:1 (Juni 2003) 57-92.

Internet

- Berman, S., 'What to read on Modernization theory' (versie 12 maart 2009), <http://www.foreignaffairs.com/features/readinglists/what-to-read-on-modernization-theory> (20 december 2014).

- Bernstein, R., 'Thailand: beautiful and bitterly divided' (versie 20 november 2014), <http://www.nybooks.com/articles/archives/2014/nov/20/thailand-beautiful-and-bitterly-divided/> (versie 13 maart 2015).
- Blake, C., 'Kerry Calls on Thailand to Lift Restrictions, Restore Democracy' (versie 14 augustus 2014), <http://www.bloomberg.com/news/articles/2014-08-14/kerry-calls-on-thailand-to-lift-restrictions-restore-democracy> (versie 30 maart 2015).
- Dalton, R.J., 'Authority Orientations and Democratic Attitudes: A Test of the 'Asian Values' Hypothesis' (versie 2003), <http://www.socsci.uci.edu/~rdalton/archive/jjps05.pdf> (versie 13 maart 2015).
- Ebbinghausen, R., 'Thai monarchy. A hindrance to democracy?', (versie 5 december 2013) <http://www.dw.de/thai-monarchy-a-hindrance-to-democracy/a-16555274> (versie 6 februari 2015).
- Fukuyama, F., 'At the end of history still stands democracy' (versie 6 juni 2014), <http://www.wsj.com/articles/at-the-end-of-history-still-stands-democracy-1402080661> (2 december 2014).
- Inlehart, R., Welzel, C., 'How development leads to democracy. What we know about modernization' (versie maart/april 2009), <http://www.foreignaffairs.com/articles/64821/ronald-inglehart-and-christian-welzel/how-development-leads-to-democracy> (3 december 2014).
- Jory, P., 'Thailand's constitutional reform in changing times' (versie 27 maart) <http://www.eastasiaforum.org/2012/03/27/thailand-s-constitutional-reform-in-changing-times/> (6 februari 2015).
- Johannsen, C., 'Thailand: Quo vadis? The recession of democracy in the land of smiles' (versie 9 juli 2011), http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2012/3538/pdf/N_9_Thailand_Quo_Vadis.pdf (versie 13 maart 2015).
- Jory, P., 'Thailand has entered the interregnum' (versie 21 oktober 2014), http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS_perspective_2014_54.pdf (versie 13 maart 2015).
- Jung, K.D., 'Is culture destiny? The myth of Asia's anti-democratic values' (versie november 1994), <http://www.foreignaffairs.com/articles/50557/kim-dae-jung/is-culture-destiny-the-myth-of-asias-anti-democratic-values> (versie 13 maart 2015).
- Kahn, J., 'The latest Asian miracle. Chaos without coups', (versie 26 juli 1998) <http://www.nytimes.com/1998/07/26/weekinreview/the-world-the-latest-asian-miracle-chaos-without-coups.html> (versie 6 februari 2015).
- Kurlantzick, J., 'Thailand: A Democratic Failure and Its Lessons for the Middle East A Markets and Democracy Brief' (versie 11 maart 2011), <http://www.cfr.org/thailand/thailand-democratic-failure-its-lessons-middle-east/p24485> (7 januari 2015).
- Laws, E., Leftwich, A., 'Bringing history back in: three big books' (versie juli 2012), <http://publications.dlprog.org/Bringing%20History%20Back%20in.pdf> (versie 13 maart 2015).
- Mishra, P., 'The western model is broken' (versie 14 oktober 2014), <http://www.theguardian.com/world/2014/oct/14/-sp-western-model-broken-pankaj-mishra> (3 december 2014).
- Nathan, A.J., 'Confucius and the ballot box. Why 'Asian Values' do not stymie democracy' (versie juli/augustus 2012), <http://www.foreignaffairs.com/articles/137723/andrew-j-nathan/confucius-and-the-ballot-box> (versie 13 maart 2015).

Nidhi, E., 'The Thai cultural constitution' (versie maart 2003), <http://kyotoreview.org/issue-3-nations-and-stories/the-thai-cultural-constitution/> (versie 13 maart 2015).

Nidhi, E., 'Understanding the cultural constitution', (versie 13 augustus 2014)
<http://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/426370/understanding-the-cultural-constitution> (versie 13 maart 2015).

Prachatai, 'Benedict Anderson. Outsider view of Thai politics' (versie 5 augustus 2011),
<http://www.prachatai.com/english/node/2694> (versie 6 februari 2015).

Pundit, B., 'Thailand unhinged: unraveling the myth of a Thai-style democracy' (versie 1 februari 2010),
<http://asiancorrespondent.com/28268/thailand-unhinged-unraveling-the-myth-of-a-thai-style-democracy/> (versie 31 maart 2015).

Ungpakorn, G.J., 'How much power does the Thai King really have?', (versie 2008)
<http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/wp-content/uploads/2008/01/ji-ungpakorn-2008.pdf> (6 februari 2015).

Ungpakorn, G.J., 'Thailand. There is no 'crisis of succession'' (versie 14 december 2013),
<http://links.org.au/node/3633> (versie 7 februari 2015).

Weiming, T., 'The Rise of Industrial East Asia: The Role of Confucian Values',
<http://cjas.dk/index.php/cjas/article/viewFile/1767/1787> (versie 13 maart 2015).

Woolcock, M., 'Culture, politics and development' (versie juni 2014),
<http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-6939> (versie 13 maart 2015).

Wucherpfennig, J., 'Modernization and Democracy: Theories and Evidence Revisited' (versie 2009),
<http://democracy.livingreviews.org/index.php/lrd/article/viewarticle/lrd-2009-4/13> (versie 21 december 2014).

Bronnen voor de afbeelding op de voorpagina

Piet Mondriaan, *Composition in Red, Blue, and Yellow*, 1937-42.
<https://www.flickr.com/photos/maar10/2091703259>
(onder de Creative Commons License 2.0)

http://vorige.nrc.nl/multimedia/dynamic/00280/bhumibol_reuters_280042a.jpg
<http://www.topnews.in/law/files/thaksin-shinawatra.jpg>
http://images.zeno.org/Philosophie/I/big/hege_000.jpg
http://www.edition-originale.com/media/h-800-foucault_michel_michel-foucault-abattoir-photographies-originales_1982_edition-originale_0_35390.jpg